

IV. Sądownictwo

A. Przegląd Orzecznictwa

ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO (B. ZABÓR ROSYJSKI).

Kodeks karny 1903 r.

Art. 1 k. k. Według wszystkich kodeksów dzielnicowych tylko osoba fizyczna może popełnić przestępstwo i tylko ona może być podmiotem stosunku karno-procesowego w charakterze oskarżonego. (Uchwała Całej Izby Karnej 14. 2. 31 — II Pr. 195/30).

Art. 49 k. k. Przesłanie egzemplarzy obowiązkowych władzy policyjnej, przy równoczesnem wydrukowaniu całego nakładu z aprobatą redaktora, jednakże bez skierowania nakładu do sprzedaży, nie stanowi karalnego usiłowania rozpowszechniania nakładu w rozumieniu art. 49 k. k. z 1903 r. (Uchwała powiększonego składu Sądu Najwyższego z 7. III. 31 — I K. 1300/30).

Art. 139 k. k. Odmowa wylegitymowania się wobec organów władzy bezpieczeństwa publicznego, poza wypadkami, gdzie jest ona w szczególnych przepisach ustawy przewidziana wyraźnie jako przestępstwo, ulegające karze, może być przestępstwem z art. 139 k. k. z 1903 r. (Uchwała Całej Izby Karnej z 14. III. 31 — II Pr. 21/31).

Art. 477 k. k. Art. 477 k. k. może być zastosowany po pierwsze zarówno w wypadku, gdy gwałt lub zniewaga zostają wywołane przez takżeż działanie oskarżonego (ust. 1), jak i w wypadku, gdy pokrzywdzony odpłaca gwałtem lub zniewagą oskarżonemu (ust. 2), a więc gdy działanie oskarżonego poprzedza reakcję pokrzywdzonego; po drugie, uznanie reakcji ze strony pokrzywdzonego za akt obrony koniecznej możliwe jest na podstawie rozważenia przebiegu zajścia, nie zaś ostatecznych jego wyników, przy takim bowiem traktowaniu kwestji Sąd Najwyższy nie ma możności sprawdzenia, na jakich faktach oparł sąd wyrokujący swój wniosek co do stanu obrony koniecznej, i każdy wynik tego rodzaju zajścia możnaby w ten sposób wytłumaczyć, ust. zaś 2 art. 477 k. k. nigdyby nie miał zastosowania. (11. III. 31 — I k. 64/31).

Art. 574, 581, 591 k. k. Zaspokojenie pokrzywdzonego w sprawach o przywłaszczenie, kradzież lub oszustwo polega bądź na zwrocie zabranej rzeczy, bądź na wynagrodzeniu szkody; wynagrodzenie przeto musi, aby wywrzeć wpływ na kwalifikację przestępstwa, być rzeczywiste i zupełne, gdyż ustawa dąży do przywrócenia w granicach możliwości stanu poprzedniego. Okoliczność tę sąd obowiązany jest sprawdzić. — (16. II. 31. — 1 k. 1529/30).

Art. 578 k. k. Wciągnięcie spółdzielni, założonej na podstawie ustawy o spółdzielniach z dn. 29 października 1920 r., do rejestru jest równoznaczne z wymaganem przez art. 578 k. k. zatwierdzeniem przez rząd (Ministra Przemysłu i Handlu oraz Radę Ministrów) statutów spółdzielni, jest zatem tem pozwoleniem rządu, o którym mówi art. 578 k. k. Art. bowiem 578 k. k. chroni, jak to wynika z zamieszczonego w nim wyliczenia instytucyj, spółek i towarzystw, organizacje społeczne i gospodarcze, oparte na szerszych podstawach, wskutek udziału w ich działalności znacznej liczby osób i znacznych kapitałów, gdyż zaburzenia w niej przedstawiają większe niebezpieczeństwo dla stosunków społecznych i ekonomicznych, niż nieprawidłowa działalność pojedynczych osób, lub zwykłych spółek. Pozwolenie rządu, o którym mowa w tym artykule, może być bądź bezpośrednie, jeśli niema dla takich instytucyj, spółek i towarzystw normalnych statutów, bądź pośrednie, polegające na stwierdzeniu zgodności statutu danej organizacji z normalnym statutem dla danego rodzaju organizacji ustanowionym. Art. 3 ustawy o spółdz. z 29 października 1920 r., głosząc, że z chwilą wciągnięcia do rejestru handlowego spółdzielnia staje się osobą prawną, wprowadził dla spółdzielni, dla których przed wydaniem tej ustawy nie było normalnego statutu, wobec czego było potrzebne indywidualne zatwierdzenie przez rząd, taką pośrednią formę zatwierdzenia. (16. II. 31 — 1 k. 1529/30).

Cz. III art. 578 k. k. Dla bytu przestępstwa z cz. III art. 578 k. k. jest rzeczą obojętną, na jak długo oskarżony przywłaszczył sobie mienie, znajdujące się u niego z urzędu, i przywłaszczenie takiego mienia nawet na czas najkrótszy, z zamiarem zwrotu przywłaszczonego po upływie tego czasu, zawiera cechy przestępstwa z cz. III art. 578 k. k. (29. I. 31 — 2 K. 1493/30; 5. II. 31 — 2. K. 1420/30).

Art. 578 i 671 k. k. Różnica pomiędzy przestępstwem, przewidzianem w cz. III art. 578 k. k. (o ile chodzi o przywłaszczenie), a przestępstwem, przewidzianem w cz. II art. 671 k. k., polega na tem, że w pierwszym wypadku chęć zysku sprawcy uzewnętrznia się w postaci przywłaszczenia, natomiast w drugim ta chęć zysku może mieć najróżniejsze postacie, z wyjątkiem właśnie przywłaszczenia.

Wynika to niewątpliwie zarówno z redakcji powołanych przepisów, jak i z ich umiejscowienia w systemie K. K. z r. 1903. (29. I. 31 — 2. K. 1493/30).

Art. 633 k. k. Ust. 4 art. 633 k. k. zagraża odpowiedzialnością za samowolne pasienie bydła lub drobiu na cudzej ziemi, przeto bezpośrednim i faktycznym sprawcą tego przestępstwa jest ten, kto skierował bydło, którem rozporządza, na świadomie dlań cudzą ziemię w celu pasienia, i nie przestaje nim być choćby uczynił to przez osoby trzecie, użyte przezeń dla dozoru nad bydłem, te zaś, gdy są świadome bezprawności działania, są odpowiedzialne za współsprawstwo, w myśl art. 51 k. k. (25. II. 31 — 1 K. 1479/30).

Kodeks postępowania karnego.

Art. 52 k. p. k. Stroną w procesie w znaczeniu formalnem, podmiotem stosunku procesowego, jest według k. p. k. osoba fizyczna lub prawna. Przytem osobowość prawna wynikać może bądź z przepisów prawa prywatnego, bądź publicznego. Oskarżyciel publiczny jest „przedstawicielem władzy państwowej” (art. 52 k. p. k.), jest więc oficjalnym organem Państwa, które ściga przestępstwa. W tem ujęciu Państwo byłoby materjalną i formalną stroną, a oskarżyciel publiczny tylko jego organem. (Uchw. Całej Izby Karn. 14. 2. 31 — II Pr. 195/30).

Art. 56 k. p. k. W myśl upoważnienia zawartego w art. 10 p. wpr. k. p. k., Minister Sprawiedliwości w dniu 28 czerwca 1929 r. wydał rozporządzenie o właściwości organów administracji do wnoszenia i popierania oskarżenia przed sądami grodzkimi (Dz. U. Nr. 48, poz. 395), które to rozporządzenie (lit. D.) stanowi, iż Dyrekcje Kolei Państwowych mogą wnosić i popierać oskarżenie w sprawach przewidzianych: 1) w artykułach 146—152, 155, 164 ogólnej ustawy rosyjskiej kolei żelaznych i 2) w przepisach wydawanych przez Ministra Komunikacji, a dotyczących prowadzenia i bezpieczeństwa ruchu, utrzymania kolei i porządku na kolejach, wydawania regulaminów przewozowych i ustalania taryf na kolejach.

Do wnoszenia oskarżenia z art. 157 k. k. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości Dyrekcji Kolei Państwowych nie uprawnia, wobec czego postępowanie karne i wydanie wyroku w sprawie wszczętej z oskarżenia Dyrekcji Kolei Państwowych następuje na żądanie nieuprawnionego oskarżyciela, przeto całe postępowanie karne w tego rodzaju sprawie, z powodu obrazy art. 2 i 56 k. p. k. na mocy art. 3, p. c. art. 499 i 518 k. p. k., ulega umorzeniu. (10. III. 31 — 1 K. 72/31).

Art. 57 k. p. k. W myśl art. 57 i 39 k. p. k. oskarżyciel publiczny powinien wyłączyć się, jeśli był świadkiem czynu, o który to-

czy się sprawa. Gdy jednak nie wyłączył się, to czynność oskarżycielska, przez niego dokonana, nie będzie z tego powodu nieważna (art. 57 § 3).

Polski k. p. k. bezwzględnie zabrania przesłuchiwać w charakterze świadków tylko 1) duchownego, związanego tajemnicą spowiedzi i 2) obrońcy oskarżonego co do faktów, o których się od niego dowiedział (art. 101). Wolno w myśl k. p. k. przesłuchiwać (bez przysięgi) w charakterze świadków nawet umyślowo chorych (art. 110), osoby zaś zainteresowane lub pokrzywdzone mogą być przesłuchane i pod przysięgą (art. 110). Przepisy zatem k. p. k., zabraniając przesłuchiwać pewne osoby w charakterze świadków, są przepisami wyjątkowymi, a zatem nie ulegają wykładni rozciągłej.

Ponieważ ustawa, wymieniając osoby, których nie wolno przesłuchiwać jako świadków, nie wymienia funkcjonariuszy, którzy w tej samej sprawie już występowali jako oskarżyciele publiczni, przeto sąd nie miał podstaw prawnych do uwzględnienia ekscepcji obrony o niebadanie w charakterze świadka Komendanta posterunku policji Z., którego czynności jako oskarżyciela publicznego polegały li tylko na założeniu apelacji.

Oczywiście oskarżyciel publiczny nie może być równocześnie i świadkiem i oskarżycielem, bo wszelkie jego oświadczenia jako oskarżyciela, chociażby co do treści stwierdzały lub zaprzeczały pewne okoliczności, nie stanowią dowodu w sprawie, jednak w danym wypadku żadnej takiej kumulacji oskarżyciela publicznego i świadka nie było, gdyż wymieniony wyżej Z. po założeniu apelacji występował w toku przewodu sądowego wyłącznie w charakterze świadka, czynności zaś oskarżyciela publicznego pełnił prokurator. (27. 2. 31 — I K. 1130/30).

Art. 60 k. p. k. Oskarżycielem prywatnym może być tylko osoba fizyczna lub prawna (art. 63 k. p. k. w związku np. z art. 540 k. k. z 1903 r.), co wynika z § 2 art. 60 k. p. k. („osobę”), jak również z przepisów art. 61 i nast. k. p. k. Jeżeli w procesie prywatno-skargowym materialną stroną jest także Państwo (zawsze państwowe prawo karania, Państwo też wykonywa karę i darowuje w drodze łaski karę za przestępstwo prywatno-skargowe), to jednak formalną stroną procesową (podmiot uprawniony do skargi) jest oskarżyciel prywatny, jest osoba, która nie występuje w charakterze organu władzy i z przywilejami takiego organu, lecz z mocy własnego prawa procesowego, sama też odpowiada za koszty (art. 561 k. p. k.), a nie Państwo. (Uchwała Całej Izby Karnej 14. 2. 31 — II. Pr. 195/30).

Art. 60 § 2, 70, 74 k. p. k. O „pokrzywdzonym” mówić można: a) w znaczeniu procesowym, b) w znaczeniu materialnem. W zna-

czeniu procesowym ujęcie pokrzywdzonego może być samoistne, może też nastąpić odesłanie do innego prawa (karnego materialnego, cywilnego lub innego). Przy swoim nawet określeniu „pokrzywdzonego” przez prawo formalne może ono pokrywać się w swej istocie z pojęciem pokrzywdzonego w znaczeniu prawa materialnego.

W znaczeniu materialnym mogą być trzy zasadnicze rozwiązania: bezprawne zaatakowanie „pokrzywdzonego”.

1. w „ogólnych interesach” i „celach” niekoniecznie prawnych (ekonomicznych, kulturalnych i t. p.);

2. w jego prawach podmiotowych, chronionych przez jakiekolwiek prawo (karne, cywilne i t. p.), a więc pogwałcenie jakiejkolwiek normy, wydanej w pierwszym rzędzie w interesie jednostki;

3. w jego prawach podmiotowych, chronionych przez prawo karne materialne, a więc bezpośredni atak na dobro, chronione przez normę karną, wydaną przede wszystkim w celu ochrony jednostki, a nie praw każdego, nie praw całej społeczności.

Pierwsze ujęcie jest najszersze, drugie najwęższe.

Wyraźne określenie „pokrzywdzonego”, jako osoby, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone, znajdujemy w k. p. k. jedynie odnośnie do oskarżyciela prywatnego (§ 2 art. 60 k. p. k.). To określenie pokrywa się zresztą co do treści z pojęciem „pokrzywdzonego”, w znaczeniu materialnego prawa karnego, a zatem „pokrzywdzony” będzie nim na skutek bezpośredniego ataku na konkretne jego dobro prawne, chronione przez prawo karne materialne przede wszystkim w interesie jednostki.

Zasada § 2 art. 60 k. p. k. jest zasadą ogólną, tyącą się nie tylko oskarżyciela prywatnego, lecz i oskarżyciela posiłkowego oraz powoda cywilnego.

Pojęcie „pokrzywdzonego” w całym kodeksie postępowania karnego jest zatem jednolite.

W tem ujęciu rzeczy k. p. k. każe pojęcie „pokrzywdzonego” ustalać na podstawie materialnego prawa karnego, albowiem ustalenie prawnie chronionego dobra, na który skierowano atak przestępny, możliwe jest tylko na tle przepisu prawa materialnego. K. p. k. w przedmiocie pojęcia „pokrzywdzonego” odsyła zatem do prawa materialnego.

Prawo procesowe, służące „pokrzywdzonemu” są prawami ściśle osobistymi, a przeto osoba, na którą drogą następstwa prawnego (cesjonariusz, dziedzic) przeszło zaatakowane dobro, nie jest „pokrzywdzonym” (porówn. np. Beling Rstpr. 1928 str. 92). O wstą-

pieniu innych osób do procesu w miejsce pokrzywdzonego mówić więc można nie jako o wstąpieniu następców lub zastępców zmarłego, lecz jedynie o wstąpieniu z mocy własnego prawa na zasadzie przepisów szczególnych (art. 72, 65, 66, 464, 489 § 2 k. p. k., oraz Uchwała Całej Izby Karnej Sądu Najwyższ. z 18 października 1930 — 4 K. 236/30 ad. 9 urz. zb. orzec. poz. 170/30).

Ustalenie, „jakie” i „czyje” dobro prawne jest konkretnym przepisem prawa materialnego chronione, połączone być może nie raz z pewnymi trudnościami i wątpliwościami, konieczność jednak subtelnego czasem dociekania, jakie i czyje dobro ustawodawca chronić zamierzał, nie usuwa ustalonej już zasady, że wychodzić należy z założeń prawa materialnego. Ustawodawstwa dzielnicowe pod względem kategoryzacji dóbr karnie chronionych przedstawiają często niezwykle rozbieżność.

Na tle każdego ustawodawstwa dzielnicowego odrzucić trzeba mniemanie, jakoby znalezienie właściwej kwalifikacji prawnej danego czynu pozwalało ograniczyć się do owej kwalifikacji przy badaniu jakie i czyje dobro prawne w grę wchodzi. Przeciwnie, badanie rozciągnąć należy nie tylko na ewentualny zbieg przestępstw, lecz nawet na t. zw. zbieg ustaw. I w polskim prawie tą samą drogą pójść należy. (Z motywów Uchwały Całej Izby Karn. 14. 2. 1931 — II. Pr. 28/31).

Art. 67 k. p. k. W myśl art. 67 k. p. k., odstąpienie pokrzywdzonego od oskarżenia w sprawach o przestępstwa, ścigane z oskarżenia prywatnego, zgłoszone przed rozpoczęciem rozprawy głównej, powoduje w danej sprawie umorzenie postępowania z chwilą, kiedy ta wiadomość doszła do sądu. Późniejsze odwołanie cofnięcia tego odstąpienia nie może mieć żadnego procesowego skutku, gdyż z chwilą zadeklarowanego odstąpienia od oskarżenia, ustaje podstawa prawna do wszczęcia postępowania (§ 1 art. 2 i § 1 art. 60 k. p. k.); zresztą k. p. k. nie przewiduje takiego cofnięcia, które byłoby wiążące dla sądu. Nie ma również żadnego procesowego znaczenia zgoda oskarżonego na cofnięcie rzeczzonego odstąpienia, gdyż umorzenie postępowania, zgodnie z przepisem art. 67 k. p. k., nie jest uzależnione od takiej czy innej woli oskarżonego. W tych zatem warunkach, skoro pokrzywdzona odstąpiła od oskarżenia i w ten sposób przekreśliła uprzednią podstawę prawną do wszczęcia postępowania w sprawach o przestępstwa, ścigane z oskarżenia prywatnego, rozpoznanie przez sąd sprawy o te czyny obraża § 1 art. 2, § 1 art. 60 i art. 67 k. p. k. i, w myśl p. b. art. 499 i art. 518 k. p. k., powoduje umorzenie postępowania przez Sąd Najwyższy. (12. 3. 31 — 2 K. 118/31).

Art. 70 k. p. k. Oskarżyciel posiłkowy w procesie, w którym materialną stroną jest Państwo, występuje nie jako organ władzy, lecz z mocy własnego prawa, jego skarga jednak jest wnoszona w interesie publicznym (ochrona legalności), co wynika też z art. 72, 59 k. p. k., jest więc skargą publiczną w ręku osoby (fizycznej lub prawnej), której dobro prawne jest bezpośrednio naruszone lub zagrożone. (Uchwała Całej Izby Karnej 14. 2. 31 — II Pr. 195/30).

Art. 74 k. p. k. Co do powoda cywilnego przyjąć należy, że tylko osoba fizyczna lub prawna może być stroną, gdyż tylko ona może mieć roszczenia prywatno-prawne, których dochodzi w procesie adhezyjnym. (Uchwała całej Izby Karnej 14. 2. 31. — II. Pr. 135/30).

Art. 74 k. p. k. Zakres roszczeń materialno-prawnych powoda cywilnego określa materialne prawo cywilne; jeżeli zatem rzeczzone prawo przyznaje odszkodowanie (w formie pieniężnej) także za krzywdę moralną, to bezpośrednio pokrzywdzony powód cywilny wynagrodzenia za taką krzywdę dochodzić może także w procesie karnym. (Uchwała Całej Izby Karnej 14. 2. 31 — II Pr. 28/31).

Art. 240 i 213 k. p. k. Przepisy art. 240 i 213 k. p. k. nie uprawniają do wkroczenia na zamknięte zebrania, gdyż w takim razie przepisy art. 100 ustawy konstytucyjnej i art. 13 przepisów tymczasowych o zgromadzeniu mogłyby się stać martwą literą, ponieważ zawsze byłoby możliwe wtargnięcie do prywatnego mieszkania, czy też na zamknięte zebranie pod pozorem „uzasadnionej” obawy popełnienia przestępstwa. Dopiero art. 254 k. p. k. w związku z art. 251 i 142 k. p. k. daje policji to uprawnienie, konieczne jest jednak w takim wypadku ustalenie, że zwłoka w dokonaniu czynności ustalającej ślady przestępstwa groziłaby ich zanikiem lub zanikiem dowodów. (4. III. 31 — I K. 59/31).

Art. 366 p. e. k. p. k. W sentencjach wyroków można nie przytaczać dosłownie wyrazów obelżywych, lecz w miarę okoliczności, bądź podać je opisowo, bądź przytoczyć przykładowo jedno wyrażenie mniej jaskrawe, byleby zniewaga była określona dokładnie. (Uchwała Całej Izby Karnej z 14. III. 31. — II. Pr. 19/31).

p. a art. 367 k. p. k. nakazuje określić „czyn”, a więc działanie lub zaniechanie przez przytoczenie okoliczności faktycznych, należących do istoty przestępstwa, niezależnie od indywidualizacji przez wskazanie czasu i miejsca (ze względu na ścisłą łączność p. a art. 367 z p. e art. 366 k. p. k.). Jednakże przytoczenie owych okoliczności faktycznych nie musi być zupełne.

Substancjonowanie w samej sentencji faktami znamion czynu przypisanego powinno być ujęte nie tylko zwięźle, ale nadto nie musi obejmować wszystkich znamion podmiotowych i przedmioto-

wych. Rozumieć to należy w ten sposób, że aczkolwiek wszystkie ustawowe znamiona czynu muszą być w sentencji przytoczone, nie wszystkie jednak muszą być bezwzględnie substancjonowane faktami, zwłaszcza momenty, które chociaż są pojęciami prawnymi, są także dość powszechnie zrozumiałe (np. „umyślnie”, albo „skutkiem nieostrożności”, „w zamiarze przywłaszczenia”). Chodzi tylko o tak dokładne powiązanie abstrakcyjnych znamion ustawowych z faktami, substancjonującymi najważniejsze znamiona, czynu, by przyjąć było można, że sąd dokładnie uprzytomnił sobie przy wyrokowaniu, jaki czyn sądzi i jaki przypisuje oskarżonemu, że będzie można dokładnie wiedzieć, za co oskarżonego skazano, że nie będzie wątpliwości co do tego, za co sąd skazał i jaki czyn odrzucił. W ten sposób spłot abstrakcyjnych znamion przestępstwa z pewnemi (najważniejszymi) okolicznościami faktycznymi pozwoli na indywidualizację czynu w sposób wymagany przez p. a art. 367 k. p. k. Wykładnia taka żąda zatem więcej niż ustalenia momentów „odróżniających”, które nie muszą nawet należeć do ustawowych znamion czynu (czas i miejsce), żąda bowiem dokładnego, aczkolwiek nie zupełnego, ani dosłownego (o ile chodzi o przestępstwo słowne) ustalenia samego czynu (działania lub zaniechania), a więc ustalenia, co oskarżony zrobił lub czego zaniechał. (Uchwała Sądu Izby Karnej 14. 3. 31 — Pr. 19/31).

Art. 368 k. p. k. Po rozpoczęciu przewodu sądowego (art. 331 k. p. k.) o umorzeniu postępowania należy orzec wyrokiem, w innych wypadkach — postanowieniem. (Uchwała powiększonego składu (7 sędziów) z 28. III. 31).

Art. 476 k. p. k. Aczkolwiek przepis art. 476 k. p. k. ustala kategorycznie zasadę takiej samej bezpośredniości w postępowaniu przed sądem apelacyjnym, jaka obowiązuje w I instancji, i nakłada na sąd apelacyjny obowiązek przeprowadzenia na nowo całego postępowania dowodowego, to jednak ta reguła dopuszcza wyjątek w tym, między innymi, wypadku, gdy przeprowadzenie postępowania dowodowego jest wogóle niepotrzebne, o ile ani apelacja, ani strona przeciwna nie kwestionują wcale ustalonego w wyroku niewinniającym stanu faktycznego sprawy i wogóle jej strony merytorycznej, lecz tylko jej prawną stronę, a więc gdy apelator twierdzi, że w ustalonym przez sąd I instancji stanie faktycznym mieszczą się cechy przestępstwa. W tym bowiem wypadku apelacja dotyczy tylko tej części wyroku (§ 1 art. 458 k. p. k.), która odnosi się do kwestii prawnej, a więc przeprowadzenie postępowania dowodowego byłoby sprzeczne z celem postępowania odwoławczego (sprawdzenie słuszności wyroku w granicach apelacji), a przeto pośrednio z przepisami art. 484 i 476 k. p. k. (29. I. 31. — 2 K. 1511/30).

Rozp. Prez. Rzpltej o prawie budowlanem.

Art. 350 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16. lutego 1928 r. o prawie budowlanem bynajmniej nie uzależnia dania pozwolenia na nadbudowę od uprzedniej zgody osób trzecich. Z tego jednak bynajmniej nie wynika, że jeśli dano pozwolenie pod warunkiem (jak w danym wypadku — urządzenia windy), to tem samem upoważniono do wykonania tego warunku *per fas et nefas*, chociażby drogą przestępstwa. Żaden urząd nie może nikogo upoważnić do czynu zabronionego przez prawo, a tembardziej wyraźnie przestępnego, gdyby zaś do tego upoważnił, a nawet rozkazał, to korzystanie z podobnego upoważnienia, lub wykonanie tego rodzaju rozkazu ulegałoby karze i to w myśl wyraźnego tekstu art. 44 k. k. (6. III. 31. — 1 K. 1491/30).

Ustawa karnoskarbowa.

Art. 114 i p. 6 art. 115 u. k. s. Do istoty występku z art. 114 i p. 6 art. 115 u. k. s. jest wystarczające wyprowadzenie piwa z lokalów, przeznaczonych na skład, bez uprzedniego zapisania w odnośnych księgach, w rubryce rozchodu, gotowego piwa. Wykładnia słowna art. 115 p. 6 U. K. S., w szczególności słowa „uprzednie zapisanie”, w związku z § 58 rozp. Min. Skarbu z dnia 25. VIII. 1924, poz. 850, wskazuje, że jest konieczne uprzednie zapisanie w książce pomocniczej, prowadzonej wedle wzoru Nr. 2 a powyższego rozporządzenia, tej ilości piwa, którą ma się wyprowadzić ze składu, a dopiero później można piwo wyprowadzić, w przeciwnym bowiem razie zachodzi po stronie przedsiębiorcy browaru вина, jeśli nie umyślna, to w każdym razie nieumyślna (art. 5 u. k. s.), która wypełnić może istotę zarzuconego oskarżonemu występku. (17. III. 31. — 4 K. 99/31).

Prawo czekowe.

Art. 51 rozp. Prez. z dnia 14. XI. 1924 r. o prawie czekowym, poz. 927 poza odpowiedzialnością cywilną, przewiduje odpowiedzialność karną wystawcy czeku, jeśli zapłata nie nastąpiła z powodu braku pokrycia. Od powyższego obowiązku zapłaty wystawca, zgodnie z art. 24 powołanego rozporządzenia, nie może się zwolnić i wszelkie zastrzeżenia temu przeciwne nie mają znaczenia prawnego. Pogląd, że art. 24 rozp. reguluje jedynie odpowiedzialność cywilną wystawcy, nie znajduje oparcia w ustawie, od odpowiedzialności bowiem karnej zwolnić może wystawcę nie „zastrzeżenie przeciwne prawu”, lecz zgodnie z ustępem końcowym art. 51 rozp. „uzasadniona podstawa do liczenia na pełne pokrycie”. (6. III. 31. —

Stanisław Zaleski,
Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR AUSTRIACKI)

§ 68 u. k.

736. Rada gminna jest władzą publiczną w rozumieniu § 68 u. k. (5. lutego 1931, II. 3 K. 1157/30).

Prawo łowieckie.

737. Kara aresztu zastępczego za wykroczenie z art. 76 rozp. Prez. Rzpltej z dnia 3. grudnia 1927 o prawie łowieckim (Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 934) nie może przekraczać dwu tygodni. (19. stycznia 1931, II. 3 K. 14/31).

Rozp. z r. 1857 dz. u. p. austr. Nr. 198.

738. Austr. rozp. z dn. 30. września 1857 (dz. u. p. Nr. 198) zostało uchylone przepisem art. 69 ust. 2 rozp. Prez. Rzpltej z dnia 22. marca 1928 o postępowaniu karno-administracyjnym. Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 365. (3. listopada 1930, II. 3 K. 799/30).

Art. 42 rozp. o zagospodarowaniu lasów.

739. Według przepisu art. 42 rozp. Prez. Rzpltej z dnia 24. czerwca 1927, Dz. U. R. P. Nr. 57, poz. 504, mają być karani winni bezprawnego cięcia lasu, karze może zatem ulec nie tylko właściciel lasu ale także kupiec drzewostanu oraz inne osoby, jeżeli tylko są winni bezprawnego wyrębu. (6. grudnia 1930, II. 3 K. 741/30).

Rozporządzenia wojewódzkie.

740. Rozporządzenia wojewódzkie, oparte na przepisach rozdz. VIII. rozp. Prez. Rzpltej z dnia 19. stycznia 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 86), mogą być wydawane z natychmiastową mocą obowiązującą.

Ogłoszenie takich rozporządzeń w dzienniku wojewódzkim rodzi tylko domniemanie prawne, że z chwilą wydania odnośnego numeru dziennika rozporządzenie doszło do wiadomości publicznej, natomiast w razie niezastosowania się do rozporządzenia, wydanego z natychmiastową mocą obowiązującą, przed ogłoszeniem go w dzienniku wojewódzkim musi być w każdym przypadku stwierdzone, że odnośna osoba miała wiadomość o treści rozporządzenia. (26. stycznia 1931, II. 3 K. 1056/30).

Art. 3 p. 6 ust. o państw. podatku przem.

741. Do prywatnych kursów szoferskich, jako do przedsiębiorstw obliczonych głównie na zysk, nie ma zastosowania przepis

art. 3 p. 6 ust. o państwowym podatku przemysłowym. Prowadzący takie kursy są zatem obowiązani do wykupienia świadectw przemysłowych. (2. marca 1931, II. K. 56/31).

Art. 98 ust. o państw. podatku przem.

742. Przedsiębiorstwo skupu polega na gromadzeniu towaru drogą poszukiwania źródeł zakupu i nabywania odnośnych produktów nawet w najdrobniejszych ilościach od producentów i innych osób bez wchodzenia z nimi w stałe stosunki handlowe. Większe przedsiębiorstwa skupu mogą używać do tych czynności specjalnych agentów lub odkupywać pomniejsze partje towarów od innych osób, trudniących się zawodowo skupem na mniejszą skalę. (26. stycznia 1931, II. 3 K. 1130/30).

Postępowanie przymusowe w admin.

743. Co do orzeczeń o karach pieniężnych, wymierzanych przez władze administracyjne na mocy rozp. Prez. Rzpltej z dnia 22. marca 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 342), nie służy stronom prawo żądania skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego. (3. listopada 1930, II. 3 K. 799/30).

Postępowanie karno-administracyjne.

744. W sprawach karno-administracyjnych jest dopuszczalne nadzwyczajne łagodzenie kary według § 266 u. k. z r. 1852, chyba że ustawa szczególna wyraźnie je wyklucza. (6. grudnia 1930, II. 3 K. 741/30).

Art. 108 k. p. k.

745. Złożone przed przesłuchaniem świadka oświadczenie strony, iż zwalnia świadka od przysięgi, nie wiąże strony bezwzględnie i nie pozbawia jej możliwości cofnięcia tego oświadczenia i zażądania odebrania przysięgi od świadka w toku jego przesłuchania. (16. lutego 1931, II. 3 K. 1176/30).

Art. 115 k. p. k.

746. Formułowanie tez we wnioskach dowodowych ma jedynie na celu umożliwienie sądowi rozważania, czy przesłuchanie świadka jest wogóle celowe i czy może się przyczynić do zbadania sprawy. Skoro jednak dowód już dopuszczono, to teza dowodowa, określona we wniosku, nie może sama przez się czynić niedopuszczalnem badanie świadka także co do innych okoliczności, tezę nie objętych. (18. grudnia 1930, II. 3 K. 1019/30).

Art. 225 k. p. k.

747. Uchybienie obrońcy lub osoby, którą obrońca się wyręcza w swych czynnościach, należy uważać za uchybienie samego oskarżonego. (29. grudnia 1930, II. 3 K. 812/30).

Art. 297 § 1 k. p. k.

748. Zasadą, którą sąd powinien się kierować przy ocenie wniosków dowodowych, zgłoszonych poza aktem oskarżenia (art. 297 § 2 k. p. k.), jest istotność ofiarowanych dowodów. Dowód zaś jest istotny wówczas, jeżeli okoliczność, na stwierdzenie której dowód ofiarowano, może mieć wpływ na treść wyroku. (18. grudnia 1930, II. 3 K. 1019/30).

Art. 376 § 3 i 473 k. p. k.

749. W myśl art. 473 k. p. k. do postępowania w sądzie odwoławczym ma zastosowanie także przepis art. 376 § 3, według którego odpis wyroku doręcza się obrońcy tylko wtedy, jeżeli zapowiedzenie środka odwoławczego zgłosił obrońca lub jeżeli na żądanie oskarżonego wyznaczono dlań obrońcę z urzędu. (22. stycznia 1931, II. 3 K. 846/30).

Art. 379 k. p. k.

750. Prawidłowe doręczenie oskarżonemu wezwania na rozprawę główną stanowi jeden z warunków dopuszczalności wydania wyroku zaocznego. Obraza przepisów art. 379 i 203 k. p. k., jako uchybienie istotne (art. 498), powoduje uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. (16. lutego 1931, II. 3 K. 1145/30).

Art. 473 k. p. k.

751. Sąd odwoławczy jest władny, na podstawie własnej oceny faktów, ustalonych w wyroku pierwszej instancji, dojść w drodze logicznego rozumowania do odmiennych wniosków i konkluzyj, bez ponawiania odnośnych dowodów. (19. I. 1931, II. 3 K. 1127/30).

Art. 493 k. p. k.

752. W razie nieprzyjęcia kasacji lub pozostawienia jej przez Sąd Najwyższy bez rozpoznania należy kwotę, złożoną z przeznaczeniem na kaucję kasacyjną, zwrócić składającemu. (2. marca 1931, II. 3 K. 104/31).

Art. 579 k. p. k.

753. Za „dowód nowy” w rozumieniu art. 579 k. p. k. nie może być uważana osoba dawnego współoskarżonego dlatego tylko, że nie zachodzi już przeszkoda proceduralna do przesłuchania go w charakterze świadka. (12. stycznia 1931, II. 3 K. 195/30).

Art. 619 § 3 k. p. k., rozp. Rady Min. poz. 101/26.

754. a) Sąd bada tylko, czy orzeczenie władzy administracyjnej, zastępujące akt oskarżenia, pochodzi od uprawnionej władzy; dla oceny, czy orzeczenie to może stanowić podstawę do wszczęcia postępowania sądowego, jest obojętne, czy formalne przesłanki, odnoszące się do wydania orzeczeń władzy administracyjnej (§ 11 rozp. Rady Min. poz. 101/26) zostały przez tę władzę zachowane.

b) Okoliczność, że przy wydaniu cennika przedmiotów powszedniego użytku zaszły nieformalności, może dać podstawę do uchylenia cennika przez władzę nadzorczą (§ 9 lit. c) i 8 rozp. Rady Min. poz. 101/26), sama przez się jednak nie może uchylać mocy obowiązującej należycie ogłoszonego cennika. (19. stycznia 1931, II. 3 K. 1095/30).

Niewłaściwa forma orzeczenia.

755. W razie wydania przez sąd orzeczenia w niewłaściwej formie (n. p. wyroku zamiast postanowienia) należy je zaskarżyć tym środkiem odwoławczym, jaki należałoby założyć, gdyby odnośne orzeczenie zapadło we właściwej formie. Jednakże gdyby nawet w takim przypadku środek odwoławczy mylnie nazwano, rozpoznaje go sąd, właściwy do rozpoznania środka odwoławczego, jaki należałoby założyć od prawidłowego co do formy orzeczenia sądu. (16. lutego 1931, II. 3 K. 17 31).

Józef Prokopowicz,

Pierwszy Prokurator Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR PRUSKI).

I. Kodeks karny z 1871 r.

§ 1 K. K. Kwestja, czy dany czyn w prawie b. zaboru pruskiego przedstawia się jako wykroczenie, czy jako występpek, zależy od tego, czy w konkretnym wypadku istnieje możliwość wymierzenia (jako najsurowszej) kary grzywny ponad 150 zł; jeżeli taka możliwość istnieje, czyn jest już występkiem. (9. XII. 30 II. 4 K. 561/30).

§ 61 K. K. Dla przyjęcia przedawnienia z § 61 K. K. nie wystarczy ustalenie, że znieważony w określonym czasie znał osobę sprawcy, ale należy również ustalić, że i czyn był mu w tym terminie znany i to ze szczegółami, potrzebnymi do właściwego postępowania sądowego, i w takim zakresie, aby przeciętny i rozsądny obywatel poznał, że ma wystarczające dane do powzięcia postanowienia o wdrożeniu przeciwko sprawcy postępowania karnego. (13. I. 31. II. 4 K. 610/30).

§ 131 K. K. Twierdzenie i rozszerzanie w poczytnym dzienniku wręcz sprzecznego z prawdą historyczną faktu o rzekomem zrabowaniu Niemcom prawiecznej kolebki Polski — Ziem Zachodnich, stanowią bezwzględnie występki z art. 131 K. K., w wypadku, gdy sąd wyrokujący poczynił odnośne ustalenia, że uczyniono to w celu zohydzenia urządzeń państwowych lub ustrojowych podstaw Państwa Polskiego, a mianowicie władania przez Państwo Polskie integralną częścią swego odwiecznego terytorjum, jaką stanowią ziemie Polski. (13. I. 31. II. 4 K. 618/30).

§ 223 a K. K. 1) Ściganie występków z § 223 a K. K. odbywa się w trybie oskarżenia prywatnego, lecz nie jest uzależnione od wniosku pokrzywdzonego w rozumieniu § 61 K. K. i dlatego przedawnienie z § 61 do przestępstwa tego nie ma zastosowania. Do przedawnienia w tych wypadkach stosować można tylko ogólny przepis § 67 K. K. Postanowienia § 414 U. P. K. w brzmieniu znowelizowanym i art. 12 § 2 przep. wpraw. K. P. K. nie mają tu żadnego znaczenia, o ile chodzi o przedawnienie, gdyż przepisy dla oskarżeń prywatnych nie przewidują specjalnych terminów przedawnienia. Postępowanie z oskarżenia prywatnego nie można identyfikować z postępowaniem w sprawach o przestępstwa, ścigane na wniosek, gdyż K. P. K. postępowanie w obu rodzajach tych spraw odmiennie normuje, co jest widoczne z postanowień art. 54 K. P. K. 11 przep. wpraw. K. P. K., art. 59, 67 i 68 K. P. K. (30. XII. 30. II. 4 K. 581/30).

2) Współdziałanie, określone w § 47 K. K. niejednokrotnie przewidziane jest w poszczególnych przepisach Kodeksu, jako okoliczność obciążająca. W tem właśnie znaczeniu § 223 a K. K. powiększa karę za uraz cielesny w wypadku zadania go przez kilka osób wspólnie. Jednakże współdziałanie to niczem nie różni się teoretycznie od form współsprawstwa, określonych w § 47 K. K. i ustalenia faktyczne w jednym i drugim wypadku są jednakie. Przepis § 223 a K. K. bynajmniej nie wymaga, aby indywidualna wina każdego ze współuczestników była ściśle określona, ani też, aby każdy ze sprawców wypełnił całkowity stan faktyczny przestępstwa w § 223 a przewidzianego. Podobnie, jak i w § 47 K. K. wystarczy, by czyn był wytworem świadomego współdziałania wszystkich uczestników, z których każdy odpowiada za całość. (30. XII. 30. II. 4 K. 581/30).

§ 246 K. K. W rozumieniu § 246 K. K. dzierżeniem jest wyłączne władztwo faktyczne nad pewnym przedmiotem; nie jest ono identyczne z współwładztwem, spółdzierżeniem, a tem mniej z dostępnością przedmiotu z powodu sprawowania funkcji powierzonej

sprawcy u osoby, będącej dzierżycielem przedmiotu. Oddanie w dozór rzeczy w tych warunkach może nie być identyczne z jej powierzeniem. — 16. XII. 30. II. 4 K. 573/30.

§ 360 p. 11 K. K. Umieszczenie karykatury w czasopiśmie, jakkolwiek dotyczyć może bardzo dotkliwie uczuć i przekonań politycznych czytającej to pismo publiczności, nie stanowi jednak wykroczenia z p. 11 § 360 K. K., lecz może stanowić jedynie zniewagę osoby, którą ta karykatura przedstawia. (16. XII. 30. II. 4 K. 573/30).

II. Kodeks postępowania karnego.

Art. 2 K. P. K. Dopuszczalność postępowania (procesu) zależy od istnienia przesłanki procesowej dodatniej t. j. żądania uprawnionego oskarżyciela. Jedynie „żądanie” (art. 2 K. P. K.) lub „skarga” (art. 485 K. P. K.), jako materialna wola ścigania, jest przesłanką procesu. Nie jest nią natomiast forma zewnętrzna owego żądania lub skargi, forma aktu oskarżenia (art. 279, 280 K. P. K.), która może być uzupełniona (art. 284 K. P. K.). „Żądanie” ścigania, czy „skarga” oskarżyciela prywatnego musi być skierowana do sądu (art. 2 i 61 K. P. K.), choćby za pośrednictwem władzy policyjnej (art. 250 K. P. K.), lub prokuratorskiej (orzecz. całej Izby II Sądu Najw. z 17. I. 30). Nadto żądanie to musi określić osobę sprawcy i czyn mu zarzucony, jeśli ma doprowadzić do wszczęcia sprawy przez sąd (art. 2 K. P. K.). Tylko brak objawionej w powyższy sposób woli ścigania może skutkować umorzenie postępowania karnego, nie mogą zaś tego spowodować braki formalne aktu oskarżenia. — (27. I. 31. II. 4 K. 1/31).

Art. 2 § 1 K. P. K. Sprawę należy uważać za wszczętą w rozumieniu § 1 art. 2 K. P. K. już z chwilą wniesienia przez oskarżyciela prywatnego aktu oskarżenia do sądu, a nie dopiero z chwilą wpłacenia zaliczki (art. 554 K. P. K.), którą można uiścić jeszcze skutecznie w czasokresie z § 67 K. K. — (10. II. 31. II. 4 K. 35/31).

Art. 3 K. P. K. Zasada *ne bis in idem* nie może mieć zastosowania w tym wypadku, gdy postępowanie w sprawie umorzono poprzednio tylko w zakresie ścigania z oskarżenia publicznego i to wyłącznie z przyczyn formalnych, skoro bowiem uchylenie formalne usunięto, to niema żadnej przeszkody ustawowej do wdrożenia o ten sam czyn drugiego odmiennego postępowania, jakim jest ściganie z oskarżenia prywatnego. Postępowanie z urzędu nie może naruszać praw oskarżyciela prywatnego, zwłaszcza, gdy braki tego postępowania nie zostały przez niego spowodowane. — (30. XII. 30. II. 4 K. 581/30).

Art. 60 K. P. K. w § 1 mówi wprawdzie, że oskarżenie prywatne wnosi pokrzywdzony, a w § 3 wyjaśnia, że może to być tylko bezpo-

średnio pokrzywdzony, jednak, w myśl nieuchylonego § 195 K. K., mąż ma prawo podać wniosek o ukaranie za zniewagę żony. — (17. II. 31. II. 4 K. 5/31).

Art. 64 K. P. K. 1) Jeśli postępowanie sądowe zostało wszczęte wskutek oskarżenia, wniesionego przez oskarżyciela, jako jednego z dwóch tym samym czynem pokrzywdzonych, to drugi pokrzywdzony ma prawo w myśl art. 64 K. P. K. przyłączyć się do tego postępowania, aż do chwili rozpoczęcia rozprawy głównej, choćby nawet upłynął termin zastrzeżony do wniesienia oskarżenia. — (27. I. 31. II. 4 K. 1/31).

2) *K. P. K.* nie przepisuje żadnej formy przyłączenia się do postępowania, przeto oświadczenie pokrzywdzonego, złożone przed rozpoczęciem rozprawy, że wnosi oskarżenie zgodnie z aktem oskarżenia prokuratora daje niedwuznacznie wyraz żądaniu, aby ukaranie oskarżonego nastąpiło także z jego woli. — (27. I. 31. II. 4 K. 1/31).

Art. 74 K. P. K. Sąd orzekający bada z urzędu legitymację powództwa przy decyzji o dopuszczenie tego powództwa. — (27. I. 31. II. 4 K. 10/31).

Art. 79 §1 K. P. K. Wedle § 1 art. 79 K. P. K. jest oskarżonym i musi być jako taki traktowany ten, przeciw któremu wszczęto postępowanie sądowe. Oskarżony jest stroną w procesie, jak długo przeciw niemu toczy się postępowanie. Prawomocnie oskarżony nie jest już oskarżonym, lecz w razie zasądzenia skazanym. — (20. II. 31. II. 4 K. 66/31).

Art. 81 K. P. K. Gdy postępowanie sądowe toczy się dalej przeciw współoskarżonemu, to prawomocnie osądzony nie może w procesie karnym występować jako strona, a natomiast przestawszy być stroną może być badany w charakterze świadka. Okoliczność, że prawomocnie osądzony, słuchany w toczącym się przeciw współoskarżonemu procesie, może zeznawać w pewnym dla niego ewentualnie korzystnym kierunku nie stoi na przeszkodzie przesłuchaniu jego jako świadka. — (20. II. 31. II. 4 K. 66/31).

Art. 124 K. P. K. Brzmienie art. 124 K. P. K. nie daje żadnej podstawy do mniemania, że biegłych musi być więcej, niż jeden, gdyż mówi w liczbie mnogiej o wypadkach, kiedy należy wzywać biegłych, musi przeto i o nich mówić w liczbie mnogiej. — (30. I. 31. II. 4 K. 584/30).

Art. 130 K. P. K. Zachodzi obraza art. 130 K. P. K., o ile sąd zarządził stwierdzenie stanu umysłowego oskarżonego w chwili rozprawy głównej przez jednego biegłego, gdyż przybranie w takim wypadku dwóch lekarzy, o ile możliwości psychiatrów jest konieczne. — (2. I. 31. II. 4 K. 457/30).

Art. 150 § 2 K. P. K. Okoliczność, że policja wbrew przepisowi § 2 art. 150 K. P. K. doręczyła oskarżonemu polecenie sądowe na przeprowadzenie rewizji domowej już po terminie ustawowym, mogłoby jedynie przemawiać za tem, że przeprowadzający rewizję funkcjonariusze policji popadli w zwłokę służbową, z powodu następnego niedostarczenia polecenia sądowego w terminie 48 godzin po rewizji, jednakże zwłoka ta nie czyni bynajmniej ich poprzedniej czynności urzędowej bezprawną i nieważną. — (10. II. 31. II 4 K. 36/31).

Art. 204 K. P. K. Jeśli wezwanie oskarżonemu doręczono w myśl art. 204 K. P. K., przyczem stawiennictwo jego sąd nie uznał za obowiązkowe, to nieobecność oskarżonego nie mogła tamować przeprowadzenia rozprawy. Jedynie niedoręczenie oskarżonemu wezwania obrażałoby jego prawa obrony i mogłoby spowodować uchylenie wyroku wskutek obrazy art. 291 i 292 K. P. K. — (3. II. 31. II. 4 K. 22/31).

Art. 223, 224 K. P. K. Łączne wniesienie zapowiedzenia i wyvodu środka odwoławczego jest dopuszczalne. — (24. II. 31. II. 4 K. 94/31).

Art. 225 k. p. k. Opieszałość i niedozór nad prowadzeniem kancelarii ze strony adwokata nie zalicza się do ustawowych powodów do restytucji terminu. (10. II. 31, II 4 k 86/31).

Art. 234 k. p. k. Adnotacja w protokule, że świadek „zeznaje jak karta. . .”, oznacza, że treść zeznania świadka przed sądem na rozprawie jest identyczna z zeznaniem uprzednio już zapisanem w innym protokule. Tego rodzaju ułatwienie i uproszczenie pracy protokolanta jest najzupełniej racjonalne i celowe i nie godzi w żaden przepis ustawy. (30. XII. 30, II 4 k 582/30).

Art. 295 k. p. k. Nieznajomość nazwisk świadków i miejsca ich zamieszkania nie jest przeszkodą do zgłoszenia wniosku o ich przesłuchanie, gdyż brakujące te dane mogą być na zarządzenie sądu wyjaśnione. (10. II. 31, II 4 k 76/31).

Art. 358 k. p. k. K. p. k. nie zawiera postanowienia, zabraniającego oparcia przekonania sądu tylko na jednym środku dowodowym. (30. XII. 30, II 4 k. 585/30).

Art. 377 k. p. k. 1) Przepis art. 377 k. p. k. nie wymaga uzasadnienia wysokości wymiaru kary. (30. XII. 30, II 4 k. 587/30).

2) W myśl art. 10 k. p. k. sąd ma zupełną swobodę w ocenie dowodów. Kwestja dania wiary lub niewierzenia świadkowi, jest rzeczą sumienia sędziowskiego. Podstawą poglądu sędziowskiego na wiarygodność lub na niewiarogodność świadka są doznania i wrażenia z przebiegu przesłuchania świadka czysto subiektywne, nieuchwytnie i przeważnie nienadające się do sformułowania. To też

sąd nie jest obowiązany uzasadniać, dlaczego daje lub nie daje wiary świadkowi i samo orzeczenie tej niewiary ze strony sądu stanowi już wymagane przez § 1 art. 377 k. p. k. uzasadnienie zeznania do wodu lub nieuznania kontrdowodu. (30. XII. 30, II 4 k. 582/30).

Art. 378 k. p. k. Obraza art. 378 k. p. k. nie zachodzi, o ile prezes sądu podpisując wyrok w zastępstwie jednego z sędziów, który wyroku nie mógł podpisać, podał przyczynę tego na wyroku, a to nieobecność sędziego. (4. XI. 30, 4 k. 511/30).

Art. 477 k. p. k. W myśl art. 338 k. p. k. pozostawione jest swobodnemu uznaniu sądu odczytanie protokołu przesłuchania oskarżonych, o ile oni, stawiając się, zeznali inaczej, niż w postępowaniu poprzednim, a powyższe postanowienie odnosi się również w myśl art. 473 k. p. k. do postępowania w sądzie odwoławczym; zapatrywanie zaś prawne, jakoby odczytanie zeznań osób, przesłuchanych na rozprawie, ograniczone było jedynie do wypadku, określonego w art. 477 k. p. k. jest błędne. (16. XII. 30, II 4 k. 566/30).

Art. 506 k. p. k. Skoro wcześniejsze rozpoczęcie rozprawy odbyło się za zgodą oskarżonego, bez sprzeciwu z jego strony i powoływania się na to, że ma obrońcę i chce skorzystać z jego pomocy w myśl art. 81 k. p. k., to nie może oskarżony żądać uchylenia wyroku, z powodu powyższego uchybienia, które zaszło za jego zgodą. (9. I. 31, II 4 k. 607/30).

Art. 519 k. p. k. K. p. k. nie przewiduje obowiązku odczytania na rozprawie prowadzonej na skutek uchylenia wyroku, rozstrzygnięcia sądu najwyższego, uchylającego zapadły uprzednio wyrok, w szczególności zaś nie nakazuje tego art. 519 k. p. k. (9. I. 31, II 4 k. 588/30).

Art. 554 § 3 k. p. k. 1) Czasokres wymieniony w § 61 k. k. nie jest terminem przedawnienia, lecz jest terminem prekluzyjnym, który nie ulega przerwie. Skoro więc § 3 art. 554 k. p. k. wspomina o przerwie przedawnienia, to może odnosić się jedynie do przedawnienia ścigania z § 67 k. k., które może ulec przerwie wprowadzone przez wniesienie oskarżenia, lecz jedynie w sposób przewidziany w § 68 k. k. (20. II. 31, II 4 K 63/31).

2) § 3 art. 554 k. p. k. stanowi, że do czasu złożenia zaliczki sąd pozostawia sprawę bez biegu, wniesienie aktu oskarżenia bez zaliczki, przewidzianej w § 1-ym ma jedynie ten skutek, że taki akt oskarżenia nie przerywa biegu przedawnienia, co oczywiście odnosi się nie do § 61 k. p. k., ale do przedawnienia ścigania karnego z § 67 k. k. (10. II. 31, II 4 k. 35/31).

3) Zarzut spóźnienia złożenia zaliczki przy oskarżeniu prywatnym nie może być podnoszony, ponieważ w tym kierunku k. p. k. nie zawiera żadnego terminu. (17. II. 31, II 4 k. 7/31).

Art. 579 k. p. k. Za dowód nie mogą uchodzić nieznane kod. post. karnego a zatem bezwartościowe zaręczenia zamiast przysięgi. (30. I. 31, II 4 k. 39/31).

Art. 618 k. p. k. 1) Nowe prawo formalne, jak to powszechnie przyjęto działa wstecz (*lex retro agit*) i odnosi się także do czynów popełnionych pod panowaniem dawnej ustawy, według której czyn ulegał ukaraniu wyłącznie przez sądy. Niedopuszczalność ścigania sądowego (przedtem niż strona od orzeczenia karno-administracyjnego odwoła się do drogi sądowej art. 618 k. p. k.) jest przesłanką procesu, a jako przesłanka procesowa musi być uwzględniona z urzędu, nawet w instancji kasacyjnej, albowiem „ściganie” nie jest ograniczone do pewnej instancji i dlatego pojęcie to jest równoznaczne z pojęciem procesu. (20. I. 31, II 4 k. 619/30).

2) Pogląd, że art. 618 i nast. k. p. k. odnoszą się tylko do spraw karno-administracyjnych z dziedziny ogólnej administracji jest błędny. (17. II. 31, II 4 k. 25/31).

Art. 619 § 3 k. p. k. Sąd Okręgowy w sprawach administracyjnych jest normalną 1-ą instancją sądową. Poprzednio postępowanie administracyjne ma dla sądu tylko to znaczenie, że poszczególne części tych akt mogą być spożytkowane, jako dokumenty dowodowe, i że orzeczenie władzy administracyjnej bez względu na to, czy merytorycznie jest słuszne lub nie, zawsze zastępuje prawomocny akt oskarżenia. (7. X. 30, II 4 k. 275/30).

III. Przepisy wprowadzające k. p. k.

Art. 51 przep. wprowadz. k. p. k. 1) Połączenie spraw, które należało prowadzić według dawnego prawa i według nowego prawa, nie może mieć wpływu na rodzaj postępowania, które nie może ulec zmianom, wskutek przypadkowego złączenia jednotypowych spraw do wspólnej rozprawy, bo złączenia spraw dokonywuje sąd celem uproszczenia postępowania i łatwiejszego przeprowadzenia dowodów, czem jednakże nie może dać stronom więcej praw, niż prawo procesowe przepisuje. (17. VI. 30, II 4 k. 274/30).

2) Do spraw karno-administracyjnych nie można stosować art. 51 przep. wprowadz. k. p. k. dla braku stosownego przepisu w szczegółowych przepisach art. 56 przep. wprowadz. k. p. k., a tylko ściśle musi być zastosowany art. 56 przep. wprowadz. k. p. k. bez względu na to, że rozprawę odroczone i prowadzono ją dalej po dniu wejścia w życie k. p. k. (17. VI. 30, II 4 k. 274/30).

3) Jeśli wyrok I-ej inst., którym we wznowionem postępowaniu uchylono wyrok poprzedni tegoż sądu, skazujący oskarżonego, zapadł przed wejściem w życie k. p. k. i przedtem również stał się prawomocnym, ponadto zaś oskarżony przed tymże terminem wy-

stąpił z wnioskiem o wydanie uchwały w myśl §§ 1 i 4 ust. z 20. V. 1898 w przedm. odszkodowania osób uniewinnionych w postępowaniu wznowionem, a sąd apelacyjny uchwałą swą wydaną przed 1-ym lipca 1929 sądowi okręgowemu wydanie uchwały takiej polecił, natenczas kwestja odszkodowania oskarżonego winna być na podstawie art. 51 przep. wprowadz. k. p. k. rozstrzygnięta według przepisów i zasad dotychczasowych, obowiązujących przed wejściem w życie k. p. k., a więc według przepisu cyt. ust. z 20. V. 1898 r. (2. I. 31, II 4 k. 543/30).

Art. 52 przep. wprowadz. k. p. k. Skoro art. 53 przep. wprowadz. k. p. k., będący przepisem przejściowym stanowi, że zażalenia (skargi incydentalne), prócz wskazanych w art. 52 przeciwko postanowieniom (uchwałom, decyzjom), zapadłym nawet przed dniem wejścia w życie k. p. k. można wnosić w drodze zgodnej z dotychczasowymi przepisami bądź z przepisami k. p. k., a sąd rozpoznawać je winien według zasad k. p. k., to drogą logicznej wykładni tego przepisu dojść należy do wniosku, że zażalenia takie przeciwko postanowieniom, zapadłym po dniu wejścia w życie k. p. k., nie tylko można, lecz trzeba wnosić w drodze zgodnej z przepisami k. p. k. i że sąd winien je rozpoznawać według zasad tego kodeksu. (2. I. 31, II 4 k. 543/30).

Art. 55 przep. wprowadz. k. p. k. Art. 55 przep. wprowadz. k. p. k. dotyczy jedynie takich wypadków wznowienia postępowania, których przeprowadzenie i zakończenie nastąpić ma po wejściu w życie k. p. k., nie zaś wypadków, gdzie całe wznowione postępowanie prawomocnie ukończyło się już przed wejściem w życie k. p. k., zaś po tej chwili pozostała jedynie do załatwienia kwestja odszkodowania niewinnie skazanego. (2. I. 31, II 4 k. 543/30).

IV. Ustawa karna skarbowa.

Art. 49 u. k. s. Za niezgodność danych faktury, które służą za podstawę wymiaru cła, nie może odpowiadać deklarant, który o tej niezgodności nie wiedział, ani niezgodności tej stwierdzić nie mógł, który zatem nie ponosi winy, ani któremu nie można przypisać nie dbalstwa w spowodowaniu nieprawidłowego wymiaru cła. Zapatrywanie natomiast jakoby za niezgodność podstaw wymiaru w fakturze odpowiadał zawsze deklarant, choćby nawet wypełnił wszelkie warunki przepisane w §§ 15 i 16 rozp. o postępowaniu celnem i nie wiedział o powyższej niezgodności, jest mylne i niezgodne z pojęciem winy nieumyślnej, które stanowi istotę przestępstwa z art. 49 u. k. s. (6. V. 30, II 4 k. 113/30).

Art. 57 u. k. s. Zarówno niedozwolona uprawa tytoniu, jak i karalne pielęgnowanie roślin tytoniowych, ściągają w myśl art. 57

u. k. s. odpowiedzialność w wypadkach winy umyślnej i nieumyślnej i nie tylko ulega karze zasianie oraz roztaczanie pieczy nad tytoń, ale i obojętny stosunek do faktu samoistnego wyrośnięcia tytoniu, oparty na przypuszczeniu, że bez czynnego pielęgnowania tytoń marnieje lub iż będzie czas na jego usunięcie, a skutkiem takiego postępowania będzie utrzymanie rośliny, miast jej zniszczenia, wskazanego w art. 57 cz. ostatnia. (17. VI. 30, II 4 k. 260/30).

Art. 65 u. k. s. Ustawodawstwo skarbowe polskie nie zna innej należności monopolowej, jak tylko oznaczoną w rozp. min. skarbu o przywozie tytoniu z zagranicy z 12. III. 1925 w brzmieniu rozp. z 6. VII. 1927 Dz. U. nr. 75, poz. 658. Te tylko należności mógł art. 65 u. k. s. ustanowić jako podstawę obliczenia zagrożonej grzywny. (29. VII. 30, II 4 k. 308/30).

Art. 100 u. k. s. Samo tylko przeciwdziałanie przepisom porządkowym, podjęte przez sprawcę, chociażby celem ułatwienia sobie popelnienia przestępstwa z art. 100 u. k. s., nie zawiera w sobie cech usiłowania tego przestępstwa, skoro w pojęciu § 43 k. k., który i na podstawie u. k. s. (art. 2 u. k. s.) stosować należy, nie stanowi ono początku jego wykonania, nie stanowi ono działania urzeczywistniającego już zamiar sprawcy pozbycia soli po wyższej cenie monopolowej, aniżeli ta, którą sam zapłacił, zaś odmienny pogląd uznać należy jako błędny i zapoznający istotę usiłowania. (21. V. 30, II 4 k. 127/30).

V. Pruskie prawo krajowe.

§ 48 cz. 2 *tyt. XII.* prus. prawa kraj. ma na myśli kary w znaczeniu odpowiedzialności karno-sądowej. (9. XII. 30, II 4 k. 561/30).

VI. Rozp. w przedmiocie kar za „żmudą szkolną” z 19. II. 1924
(Dz. Urz. wojew. pozn., poz. 673).

Przestępstwa „żmudy szkolnej” bez względu na to, czy są występami, czy wykroczeniami, nie mogą być karane administracyjnie, albowiem żaden polski przepis szczególny nie przekazał danego czynu orzecznictwu władz administracyjnych. Z dniem 1 lipca 1929 ustała również możliwość orzekania o tych czynach w drodze policyjnego zarządzenia karnego w myśl ust. z r. 1883, nawet gdyby były wykroczeniami. (9. XII. 30, II 4 k. 561/30).

VII. Ust. z 18. VII 1924 Dz. U. p. 650/24 o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.

Art. 35. Jeśli oskarżony jest winien jedynie rozmyślnego przedstawienia względnie potwierdzenia nieprawdzych danych, mających uzasadnić przyznanie zasiłku z tytułu ustawy o ubezpieczeniu

na wypadek bezrobocia, to ulega karze z art. 35 wyżej wymienionej ustawy, a nie stosuje się doń przepisów o usiłowanem oszustwie, ponieważ inaczej szczególna norma art. 35 ust. z 18. VII 24 byłaby wogóle literą martwą prawa; natomiast w wypadku, gdy oskarżony, podstępnie załatwiwszy uzyskanie pracy, podjął zasilek, to należy stosować nie art. 35 ust. z 18. VII. 24, lecz przepis o oszustwie, albowiem dany czyn ulega karze surowszej według § 263 k. k. (19. XI. 30, II 4 k. 524/30).

VIII. Rozp. Prez. Rz. o post. karno-admin. z dnia 22. III. 28
(Dz. U. p. 365/28).

Art. 58. Przestępstwa „żmudy szkolnej” nie podpadały nigdy pod rozp. z 22. III. 28 o post. karno-admin., nie stosują się też do nich postanowienia tegoż rozp. o przedawnieniu (art. 58); przedawnienie w sprawach o „żmudę szkolną” oceniać należy według ogólnych zasad kodeksu karnego. (9. XII. II. 4 K. 561/30).

Art. 69. Rozp. Prez. Rz. z 22. III. 28 o post. karn.-adm., uchylając przepisem art. 69 ustawę pruską z r. 1883 z dnia 1 lipca 1929 (dzień wejścia w życie k.p.k.), stworzyło taki stan prawny, że władza administracyjna utraciła orzecznictwo karne w sprawach o wykroczenia (które posiadały za czasów ust. prus. z 1883, naturalnie z zastrzeżeniem odwołania się strony na drogę sądową) i zatrzymała orzecznictwo karne jedynie w granicach przepisów, przekazujących wyraźnie dany czyn orzecznictwu karzemu władz administracyjnych. (9. XII. 30, II 4 k. 561/30).

Stefan Bleszyński,
Wiceprokurator Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO (B. ZABÓR ROSYJSKI).

Kodeks cywilny Napoleona.

Art. 841. Spłata z art. 841 kc. służy aż do stanowczego ukończenia postępowania działowego. Takim ukończeniem działów jest w sprawach, należących do właściwości sądów okręgowych, sporządzenie w myśl art. 828 kc. przez notariusza aktu działowego, w sprawach zaś podległych w 1-ej instancji sądowi grodzkiemu, wydanie wyroku działowego. Twierdzenie przeto, jakoby samo wydanie przez sąd apelacyjny wyroku działowego, nakazującego sprzedaż majątku spadkowego z licytacji publicznej w drodze działów i zlecającego

notariuszowi sporządzenie aktu działowego, wyłącza możliwość podjęcia akcji z art. 841 kc., nie jest zgodne z prawem. (30. I. 1931 r., I. C. 880/23).

Art. 932 i 935. Z art. 1178 kc., którego myśl przewodnia polega na tem, że jeżeli dłużnik przez swój czyn, wykazujący cechy winy lub niedbalstwa, udaremnia spełnienie warunku, to nie wolno mu się na owo niespełnienie powołać, gdy takie postępowanie jego wywołało szkodliwą dla wierzyciela sytuację, wpływa przyjęta w doktrynie zasada prawna, iż nikt w stosunku do swego kontrahenta, względnie do działającego w dobrej wierze następcy tegoż, nie może zasłaniać się własnym czynem nieprawnym („*nemo auditur turpitudine propriam allegans*”), a to ze względu na uprawniony interes strony przeciwnej, jak również ze względu na to, iż porządek prawny nie może tolerować wykorzystania przez kontrahenta własnej winy na szkodę współkontrahentów.

Oparte więc na braku ważnego według art. 932 i 935 kc. przyjęcia darowizny roszczenie powodów o zwrot nieruchomości, podarowanej przez nich córce, a przez obdarowaną zbytej pozwanemu, nie jest słuszne, jeżeli darowizna w tymże akcie darowizny była przyjęta przez córkę, mającą wówczas lat 20, mogącą przeto pozornie uchodzić za pełnoletnią, i jeżeli powodowie i córka ukryli wówczas przed notariuszem rzeczywisty wiek córki celem stworzenia pozorów, iż darowizna została należycie przyjęta i jest ważna, oraz jeżeli córka po dojściu do pełnoletności, mogąc ważnie przyjąć darowiznę, nie uczyniła tego, lecz podarowaną nieruchomość sprzedała pozwanemu, który, ufając treści aktu darowizny, mógł poczytywać sprzedawczynię za bezwarunkową właścicielkę nieruchomości, nie podejrzewając wadliwości przyjęcia darowizny. (23. I—13. II. 1931 r., I. C. 1556/30).

Art. 2009. Członek stowarzyszenia, wybrany do zarządu celem pełnienia pewnych czynności, w myśl art. 1984 i 1986 kc., staje się mandatarjuszem stowarzyszenia, płatnym o tyle, o ile zawarta była w tym przedmiocie odpowiednia umowa, lecz nie może być poczytywany za pozostającego w stosunku umowy o pracę, gdyż zachodzący w tym przypadku stosunek prawny unormowany jest przepisami art. 1984—2010 kc., z których art. 2009 stanowi, iż pełnomocnictwo ustaje z chwilą odwołania bez potrzeby jakiegokolwiek terminowego wypowiedzenia. (10. XII. 1930 r., I. C. 1481/30).

Ustawa cywilna Ziem Wschodnich
(t. X cz. I zw. pr.)

Art. 694. W stosunku do roszczeń, wpływających z tytułu niesłusznego wzbogacenia się, bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, kiedy nastąpiło zwiększenie bez usprawiedliwionej przyczyny

majątku jednej osoby kosztem zmniejszenia majątku drugiej, a nie od czasu, kiedy zaszły okoliczności, które były pobudką do wystąpienia z roszczeniem. (7. I. 1931 r., I. C. 1546/30).

Art. 1266. Tryb zrzeczenia się spadku, wskazany w art. 1266, obejmuje przypadki jednostronnego urzędowego oświadczenia ze strony spadkobiercy, który wogóle spadku nie przyjął i chce to stwierdzić w sposób formalny, natomiast nie dotyczy czynności, zawieranych między spadkobiercami po przyjęciu spadku. (16. XII. 1930 r., I. C. 1327/30).

Ustawa hipoteczna 1818 r.

Art. 12 i 137. Nie odnosi skutku prawnego w stosunku do nabywcy nieruchomości ostrzeżenie o sporze o własność tejże, wszczętym przeciwko zbywcy, jako jawnemu z wykazu hipotecznego właścicielowi, przez osobę trzecią, jeżeli zbycie nastąpiło wcześniej, chociażby nie było ono w chwili wniesienia ostrzeżenia jeszcze ujawnione hipotecznie. (6. II. 1931 r., I. C. 1924/30).

Dekret o spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością z 8. II. 1919 r.
(Dz. Pr. 15 poz. 201).

Art. 19. Przepis art. 19 ust. 1 p. 2 dekretu o społ. z ogr. odp., znowelizowany na mocy ustawy z 13. XI. 1923 r. (Dz. U. poz. 1019), ma na względzie szybkie i niewątpliwe powiadomienie udziałowców, iż uprawniony do zaskarżenia uchwały udziałowiec nie zamierza poddać się uchwale, zapadłej wbrew jego zdaniu, a to dla uniknięcia skutków natychmiastowego wykonania spornej uchwały, mogącej w przyszłości ulec unieważnieniu. Nowelizacja pomienionego przepisu usunęła wątpliwości co do znaczenia wyrazów „w drodze właściwej”, dotyczących uprzedniego trybu zgłoszenia sprzeciwu, niema więc podstawy do twierdzenia, by dla możliwości zaskarżenia uchwały niezależnie od zgłoszonego do protokołu sprzeciwu udziałowiec musiał wnieść jeszcze w ciągu dni siedmiu sprzeciw pismem poleconym. (13. II. 1931 r., I. C. 2193/30).

Ustawa górnicza (zw. pr. t. VII wyd. 1912 r.).

Art. 513. Przepis, zawarty w art. 513, pozbawia właściciela gruntu, objętego nadaniem górniczem, możliwości żądania odszkodowania za budynki, wystawione na tym gruncie bez powiadomienia właściciela nadania, jedynie w razie, jeżeli odnośna działka okaże się niezbędną dla potrzeb nadania i wyniknie konieczność zniesienia tych budynków, natomiast za szkody i straty, zrządzone właścicielowi powierzchni z powodu uszkodzenia skutkiem robót górniczych jego budynków, właściciel nadania zasadniczo odpowiada. (26. II. 1931 r., I. C. 1871/30).

Ustawa z 1. VIII. 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracobiorcami rolnymi. (Dz. U. Nr. 65 poz. 394).

Art. 21. Uchylenie orzeczenia Komisji Rozjemczej może nastąpić tylko w drodze wskazanego w art. 21 postępowania sądowego, a zatem wyłączone jest uchylenie takiego orzeczenia w drodze ponownego rozpoznania sporu przez Komisję Rozjemczą na skutek opozycji, zgłoszonej przez pozwanego, w którego nieobecności orzeczenie było wydane, Komisja bowiem może ponownie rozpoznać sprawę tylko wówczas, gdy pierwsze orzeczenie zostało uchylone przez sąd. (6. III. 1931 r., I. C. 2590/30).

Rozporządzenie Kom. Gen. Z. W. z 26. IX. 1919 r. o samorządzie gminnym (Dz. Urz. Zarz. Cyw. Ziem Wschod. poz. 215).

Art. 56 i 57. Z art. 57 wynika, iż ogólna zasada, wyrażona w art. 56, w myśl której pracownicy gminni tylko w drodze postępowania dyscyplinarnego, wszczętego przez zarząd gminy, mogą być złożeni z urzędu, nie stosuje się do pisarzy gminnych, których mianuje i zwalnia komisarz powiatowy, obecnie starosta. (12. XII. 1930 r., I. C. 1172/30).

Ustawa z 11. XII. 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. Nr. 6 poz. 46 z r. 1924).

Art. 3. Odszkodowanie z powodu śmierci albo utraty lub zmniejszenia zdolności do pracy wskutek nieszczęśliwego wypadku na kolei państwowej, przypadające od Skarbu Państwa na podstawie przepisów prawa cywilnego, nie stanowi zaopatrzenia ze Skarbu Państwa w rozumieniu art. 3 ustawy z 11. XII. 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem. Przy oznaczeniu wszakże odszkodowania za wypadek, opartego na przepisach prawa prywatnego, należy brać w rachubę wysokość zaopatrzenia emerytalnego, przypadającego poszkodowanemu albo pozostałej po nim rodzinie, jeżeli zachodzi zbieg tych dwóch uprawnień, a mianowicie: prawa do zaopatrzenia i prawa do odszkodowania. (27. II. — 7. III. 1931 r. w skł. 7 sędz., I. C. 1136/30).

Rozporządzenie o prer. zob. pryw. prawnych z 14. V. 1924 r.

§ 5 ust. 3. Wskazany w § 5 i 6 rozporządzenia wal. sposób przerachowania stosuje się również do należności, zabezpieczonych kaucją hipoteczną, zaległe więc odsetki od pomienionych należności za czas do 31. XII. 1924 r., względnie do 30. VI. 1925 r., co do

których do dnia wejścia w życie rozporz. wal., t. j. do dnia 21. V. 1924 r., nie upłynął przewidziany w ustawie termin przedawnienia, stały się kapitałem hipotecznym i przedawnienie w stosunku do nich nadal biec nie mogło. Nie wyklucza możliwości zastosowania powyższej tezy okoliczność, że odsetki były nie umowne, lecz prawne, zasądzone wyrokiem, i że sąd przy przerachowaniu kapitału z procentami nie obliczył nieprzedawnionych odsetek i nie włączył ich do kapitału, lecz tylko określił ich stopę i czas, za który przypadają, albowiem skoro kapitał objęty był kaucją hipoteczną wraz z zasądzonymi odsetkami, odsetki powyższe stanowiły odsetki od wierzytelności hipotecznej i podpadły pod przepis ust. 3 § 5 rozporz. waloryzacyjnego. (26. II. — 13. III. 1931 r., I. C. 1968/30).

Prawo wekslowe 1924 r.

Art. 47. W myśl art. 27, 47 p. 2 i 102 pr. weksl. posiadaczowi weksłu własnego służy prawo żądania od wystawcy weksłu sumy wekslowej wraz z procentem prawnym od dnia płatności, chociażby weksel nie był protestowany. (27. XI. 1930 r., I. C. 992/30).

Art. 103. Zgłoszenie wniosku o nadanie weksłowi klauzuli egzekucyjnej w trybie art. 161¹ i nast. upc. przerywa przedawnienie, przewidziane w art. 70 pr. weks., chociażby nakaz egzekucyjny z klauzuli nie był doręczony dłużnikowi wekslowemu. (2. I. 1931 r., I. C. 1733/30).

Ustawa postępowania cywilnego 1864 r.

Art. 81. Skoro sąd po rozważeniu całego materiału dowodowego doszedł do wniosku, iż w sprawie brak jest zupełny wszelkich dowodów, wykazujących ojcostwo nieślubne pozwanego, i że natomiast z zeznań niektórych świadków wnioskować można, że ojcem nieślubnego dziecka nie jest pozwany, dostateczna była podstawa do odmówienia dokonaniu próby krwi pozwanego z uwagi, że dowód ten mógłby mieć znaczenie jedynie w związku z innymi dowodami. (6. III. 1931 r., I. C. 2315/30).

Art. 141. Ustawa nie wkłada na stronę obowiązku troszczenia się o to, aby motywy wyroku sądu grodzkiego w czasie właściwym były zredagowane na piśmie, gdyż obowiązek ten w myśl art. 141 upc. obciąża sąd grodzki z urzędu w ciągu dni siedmiu od daty ogłoszenia wyroku, bez względu na to, czy strony domagają się umotywowania wyroku, czy też o to się nie zwracają. (30. I. 1931 r., I. C. 2417/30).

Art. 835. Zasadność decyzji sądu apelacyjnego, przywracającej termin kasacyjny, może być kwestjonowana przez stronę przeciwną

w odpowiedzi na skargę kasacyjną, jeżeli przeto strona ta odpowiedzi w terminie przepisany (art. 760 w związku z art. 801 upc.) nie wniosła, traci możność zgłaszania zarzutów przeciwko pomienionej decyzji na rozprawie w sądzie najwyższym. (29. I. 1931 r., I. C. 1778/30).

Art. 1213. W przypadku, gdy dłużnik nie wyda zasądzonej od niego rzeczy ruchomej, wierzycielowi służy prawo dochodzenia wartości tej rzeczy. W tych razach dla ustalenia wartości rzeczy indywidualnie nie oznaczonej miarodajna jest chwila, kiedy dłużnik odmówił wydania rzeczy wierzycielowi, w tym bowiem momencie rzecz została utracona dla wierzyciela. Nie zachodzi tutaj obawa, by wierzyciel mógł dowolnie zwlekać z żądaniem wydania rzeczy i w ten sposób wybrać korzystny dla siebie moment, kiedy cena tejże wzrosła, albowiem wykonanie wyroku, nakazującego wydanie rzeczy, może nastąpić także z inicjatywy dłużnika w trybie art. 1460^{29—40} upc., może więc dłużnik tą drogą zapobiec skutkom zwłoki, której chciałby się dopuścić wierzyciel ze szkodą dla dłużnika. (6. II. 1931 r., I. C. 1780/30).

Art. 1514. Powództwa, wynikające z obowiązków zabezpieczonych hipotecznie, wytacza Jsię przed sąd, w którego jurysdykcji znajduje się majątek, stanowiący zabezpieczenie. Właściwość tego sądu jest wyłączna, uchylenie więc jej w drodze umowy stron w trybie art. 227 upc. nie jest dopuszczalne. Jeżeli przeto powód dochodzi należności, położonej w powiecie warszawskim, wytoczenie powództwa przed sądem okręgowym w Warszawie pomimo, iż w umowie stron zastrzeżona była właściwość sądu w Krakowie, usprawiedliwiona jest przepisem art. 1514 upc. Okoliczność, iż zabezpieczenie hipoteczne dane było nie przez dłużnika, lecz odrębnym aktem przez osobę trzecią, nie ma znaczenia, skoro zapozwana jest także osoba trzecia, która dała zabezpieczenie. (30. I. 1931 r., I. C. 2011/30).

Przepisy przechodnie do upc.

Art. 16. W przypadku, gdy postępowanie było zawieszone na podstawie art. 16 przep. przech. do upc. z powodu nieobecności pozwanego, który powołany był do czynnej służby wojskowej w czasie wojny w 1919 r., art. 689 upc. nie ma zastosowania. A zatem postępowanie nie ulega umorzeniu z tej przyczyny, że w ciągu trzech lat od daty zawieszenia żadna ze stron nie zgłosiła wniosku o podjęcie postępowania. (6. II. 1931 r., I. C. 2477/30).

Wacław Miszewski,
Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR AUSTRIACKI).

§ 335. Roszczenie właściciela gruntu o zwrot równowartości plonów pobranych z gruntu przez posiadacza w złej wierze nie przedawnia się w trzech latach, gdyż nie opiera się ono na przepisach o wynagrodzeniu szkody, lecz na szczególnym przepisie § 335 u. c. (O. z 15. IV. 1930 Rw. 2007/29).

§ 613. Sąd hipoteczny nie może dozwolić wpisu przeniesienia prawa własności do nieruchomości, obciążonej podstawieniem powierniczym, jeżeli mu nie wykazano zgody dziedzica podstawionego na to przeniesienie. (O. z 17. III. 1931 R. 18/31 i 19/31).

§ 799. Oświadczenie się do spadku: „w zasadzie na podstawie ustawy” jest nieważne (§ 726 i 800 uc. oraz § 121 post. niesp.). (O. z 20. II. 1930 R. 888/29).

§ 870. Oświadczone przez pracownika po rozwiązaniu umowy o pracę zrzeczenie się wynagrodzenia za rzekome prace dodatkowe jest ważne, chociażby złożone było pod wpływem wewnętrznej pobudki, że pracownik w razie odmowy zrzeczenia się nie otrzyma ponownie pracy w przedsiębiorstwie. (O. z 11. III. 1931 Rw. 2348/30).

§ 885. Punktacje nie tracą przez upływ czasu mocy wiążącej, jeżeli stronę uprawnioną nie spotyka wina w zwłoce w dochodzeniu praw, płynących dla niej z punktacyj. (O. z 17. III. 1931 Rw. 2616/30).

§ 908. Nie można żądać zwrotu podwójnej kwoty, danej jako zaliczki na zadatek przed ostatecznem sfinalizowaniem umowy. (O. z 4. VI. 1930 Rw. 238/30).

§ 971. Wydanie przez stronę urzędowi śledczemu rzeczy do użytku w toku śledztwa nie może być poczytane za zawarcie umowy wygodzenia ze Skarbem Państwa. (O. z 11. III. 1931 Rw. 2331/30).

§ 1007. Obniżenie komornego przez administratora domu jest sprawą, leżącą w zakresie zwykłego zarządu domu, wiąże więc właściciela realności (§ 387 uc.). (O. z 14. V. 1930 Rw. 1938/29).

§ 1231. Kurator nieobecnego małżonka nie ma prawa do żądania, aby rodzice nieobecnego ustanowili dla tegoż wyprawę. (O. z 17. III. 1931 R. 120/31).

§ 1053 i nast. Przepisy ustawy cywilnej o kupnie nie mają nawet subsydjarnie zastosowania do odpłatnego zbycia praw autorskich (art. 26 i 33 ustawy z 29 marca 1926 Dz. U. R. P. poz. 286 o prawie autorskiem). (O. z 9. IV. 1930 Rw. 2076/29).

§ 1311. Za uszkodzenie, spowodowane potknięciem się wskutek ślizgawicy, w razie nieposypania piaskiem chodnika wbrew obowiąz-

zującym w tym względzie zarządzeniom zapobiegawczym, może odpowiadać właściciel realności, do której przylega chodnik. (O. z 22. V. 1930 Rw. 2191/29).

§ 1318. Dzierżawca hotelu nie odpowiada w zasadzie na szkodę powstałą wskutek wyrzucenia lub spadnięcia przedmiotu z mieszkania, zajętego przez gości hotelowych. (O. z 27. I. 1931 Rw. 2016/30).

§ 1358. Nabywca realności, który zamiast sprzedawcy uiścił długi hipoteczne, ciężące na sprzedanej realności, do których spłaty sprzedawca umową się zobowiązał, może żądać od sprzedawcy zwrotu zapłaconej kwoty. (O. z 11. III. 1931 Rw. 2432/30).

§§ 1460, 1462 i 1497. Czas dzierżawienia gruntu służebnego nie może być zaliczony dzierżawcy do czasu zasiedzenia służebności na tym gruncie. (O. z 13. I. 1931 Rw. 1083/30).

§ 1497. Skarga wniesiona przeciwko osobom o sfingowanych adresach nie skutkuje przerwy przedawnienia. (O. z 14. V. 1930 Rw. 1472/29).

§ 1497. Skarga o odszkodowanie nie jest należycie popierana, jeżeli powód dopuścił do spoczywania sprawy przez około dwóch i pół roku. (O. z 11. III. 1931 Rw. 2404/30).

Ochrona lokatorów.

Art. 2 ust. 1 lit. e. Podoficer miejskiej straży pożarnej po przeniesieniu go w stan spoczynku nie ma prawa do dalszego zajmowania mieszkania służbowego. (O. z 17. III. 1931 Rw. 2436/30).

Art. 7. L. 1 lit. a. Podatek wodociągowy podpada pod pojęcie opłat gminnych od dostarczania wody. (O. z 9. VI. 1930 Rw. 125/30).

Art. 11 ust. 1. Usunięcie przez sublokatora z podnajętego pokoju urządzenia domowego, należącego do wynajmującego, wbrew umowie podnajmu, przedstawia ważną przyczynę wypowiedzenia. (O. z 3. IV. 1930 Rw. 2414/29).

Art. 11 ust. 2 lit. i. Z brzmienia przepisu art. 11 ust. 2 lit. i wynika, że chodzi o odzyskanie pomieszczeń, które przed dniem 12 stycznia 1921 r. służyły wynajmującemu na cele handlowe, przemysłowe lub na mieszkania dla pracowników jego przedsiębiorstwa a następnie utraciły to przeznaczenie. (O. z 14. V. 1930 Rw. 2795/29).

Przerachowanie.

§§ 28 i 29 lit. e. Do przerachowania roszczenia o zwrot kaucji gotówkowej stosują się postanowienia §§ 28 i 29 lit. e rozporządzenia o przerachowaniu. (O. z 8. V. 1930 Rw. 1993/29).

§ 40. Zapłata w nominalnej kwocie, przyjęta bez zastrzeżeń przez kasjera, uprawnionego przez dyrekcję banku do odbioru pie-

niędzy, składanych na rzecz banku, nie może być zakwestjonowana z powodu spadku wartości pieniądza w czasie przyjęcia zapłaty. (O. z 28. V. 1930 R. 2282/29).

§ 48 *ust. 2.* Sąd, dokonywując w trybie postępowania niespornego lub egzekucyjnego przerachowania należności ustalonej wyrokiem prawomocnym, nie może zmienić orzeczenia o należności odsetek, zawartego w wyroku. (O. z 17. III. 1931 R. 69/31).

Postępowanie sądowe.

Art. XLII ust. zapr. proc. cyw. Osoba, która w chwili śmierci spadkodawcy prowadziła wspólne z nim gospodarstwo, obowiązana jest na żądanie dziedzica koniecznego podać pod przysięgą wiadomy jej majątek spadkowy. (O. z 11 III. 1931 R. 2411/30).

§ 116 *proc. cyw.* Kurator, ustanowiony w myśl § 116 pr. cyw. jest powołany do zastępowania nieobecnego kuranda, chociażby nawet następnie okazało się, że nieobecność kuranda, uznana za uprawdopodobnioną, nie była zgodna z rzeczywistością. (O. z 10. II. 1931 R. 2624/30).

§ 575 *proc. cyw.* W sporze najemcy przeciwko wynajmującemu o oddanie najętego lokalu w używanie nie obowiązują przepisy § 575 pr. cyw. o ośmiodniowym terminie do wniesienia środków prawnych. (O. z 9. IV. 1930 R. 141/30).

§§ 587 i 595 *L. 2 proc. cyw.* Strona nie uzyskała należytego posłuchania w postępowaniu przed sędziami polubownymi, jeżeli nie była słuchana przed wszystkimi powołanymi do rozstrzygania sędziami polubownymi. (O. z 30. V. 1930 R. 2368/29).

§ 595 *L. 1 proc. cyw.* Wyrok, uchwalony i podpisany przez sędziów polubownych w terminie przeznaczonym w zapisie na sąd polubowny do wydania wyroku, jest wydany we właściwym czasie, chociażby czystopisy wyroku zostały stronom doręczone dopiero po tym terminie. (O. z 30. V. 1930 R. 236/29).

§ 1 *L. 4 ord. egz. oraz art. 19 i 20 ustawy z 1 sierpnia 1919 DPPP. Poz. 394.* Orzeczenie Komisji Rozjemczej o rozwiązaniu stosunku służbowego może obejmować także zobowiązanie pracownika do oddania mieszkania służbowego i stanowi podstawę egzekucji dla tego oddania nawet bez osobnego wypowiedzenia. (O. z 10. II. 1931 R. 787/30).

§§ 3 i 54 *ord. egz.* Sąd, dozwalając egzekucji, nie ma badać, czy przy doręczeniu wyroku zachowano przepisane formalności, wystarczy stwierdzone na dowodzie doręczenia dokonanie doręczenia przez organ doręczający. (O. z 30. V. 1930 R. 173/30).

§ 171 *ust. ost.* i § 175 *ord. egz.* Ogłoszenie według zwyczaju miejscowego w gminie terminu licytacyjnego przez przybicie na tablicy urzędowej nie musi pozostać na tej tablicy aż do dnia terminu licytacyjnego. (O. z 21. V. 1930 R. 285/30).

§ 222 *ord. egz.* Regres w myśl § 222 *ord. egz.* nie ma miejsca, jeżeli prawo zastawu ciąży jednolicie na kilku idealnych częściach nieruchomości, a sprzedano tylko niektóre z tych części; od wierzyciela bowiem zależy zaspokoić się z poszczególnych części w całości lub tylko stosunkowo. (O. z 13. I. 1931 R. 266/30).

§ 331 *ord. egz.* Egzekucję na prawo posiadania dóbr przeprowadza się według § 331 i nast. *ord. egz.* (O. z 28. V. 1930 R. 347/30).

§ 145 *post. niesp.* oraz § 28 *rozp. ces. z 15 września 1915 Dz. u. p. Nr. 278.* Załatwienie wniosków spadkobierców o polecenie bankowi wydania gotówki złożonej tamże na nazwisko spadkodawcy należy do właściwości sądu spadkowego nawet po przyznaniu spadku. (O. z 30. IV. 1930 R. 215/30).

§ 10 *ustawy z 7 lipca 1896 Dzpp. Nr. 140 o drogach koniecznych.* Żądanie przyznania drogi koniecznej może być skierowane także przeciwko domniemanemu właścicielowi z § 372 *uc.* (O. z 30. IV. 1930 R. 155/30).

Prawo akcyjne.

Art. 228 kod. handl. Wpis członków przełożęństwa spółki akcyjnej do rejestru handlowego nie jest warunkiem skuteczności ustanowienia przełożęństwa. Spółka nie może się zasłaniać tem, by przełożęństwo niewpisane nie miało prawa zastępstwa. (O. z 30. V. 1930 R. 2315/29).

Art. 170 prawa akcyjnego z 22 marca 1928 Dz. U. R. P. poz. 383. Prawo z r. 1928 o spółkach akcyjnych nie stosuje się do spółek akcyjnych do których majątku ogłoszono upadłość przed dostosowaniem ich statutów do nowego prawa. (O. z 8. I. 1931 R. 808/30).

Prawo wekslowe.

Art. 15. Weksel może być zaskarżony przez każdego indosatarjusza, który ma weksel w swem posiadaniu. (O. z 8. I. 1931. R. 799/30).

Art. 15, 16, 46 i 48. Przekreślenie własnego żyra nie pozbawia prawa do wniesienia skargi wekslowej. (O. z 7. I. 1931 R. 1933/30).

Art. 17. Indos może być indosem, udzielanym tylko dla inkasa, chociaż nie zawiera żadnej o tem wzmianki. (O. 8. I. 1931 R. 767/30).

Art. 71. Przedawnienie roszczeń wekslowych przerywa się już przez samo wniesienie skargi a nie dopiero przez jej doręczenie. (O. z 17. III. 1931 Rw. 1813/30).

Art. 76. Gmina odpowiada za weksel, podpisany w jej imieniu przez komisarza rządowego, chociażby bez udziału członka rady przybocznej. (O. z 8. I. 1931 Rw. 2056/30).

Art. 76. Gmina może zaciągnąć zobowiązanie wekslowe w celach pożyczki lub poręki jedynie za zgodą swej władzy nadzorczej (art. 33 ustawy z 11 sierpnia 1923 Dz. U. R. P., poz. 747). (O. z 17. III. 1931 Rw. 1811, 1812 i 1813/30).

§§ 406 i 553 *aust. proc. cyw.* Wekslowy nakaz zapłaty, wydany na podstawie weksłu kaucyjnego, może być wyrokiem utrzymany w mocy, chociażby suma wekslowa stała się płatną dopiero w toku sądowego procesu wekslowego. (O. z 8. I. 1931 Rw. 2366/30).

§ 1 *aust. ord. egz., art. 161¹⁰, ros. upc. i art. 112, 120 aust. kod. handl.* Klauzula egzekucyjna, udzielona na wekslu w b. zaborze rosyjskim stanowi tytuł egzekucyjny w b. zaborze austriackim.

Za zobowiązania wekslowe spółki jawnej (firmowej) odpowiadają te osoby, które w czasie powstania zobowiązania wekslowego były spółnikami zobowiązanej spółki. (O. z 7. I. 1931 R. 627/30).

Ordynacja układowa.

§§ 7 i 9. Dłużnik, do którego majątku wszczęto postępowanie układowe, może skarżyć i być pozywany. Postępowanie układowe nie przerywa wszczętego sporu. (O. z 21. V. 1930 Rw. 922/29).

§§ 10, 11, 39 i 46. Wierzyciel hipoteczny może i w czasie trwania postępowania układowego prowadzić egzekucję z nieruchomości, obciążonej hipoteką a należącej do dłużnika. (O. z 8. I. 1931 R. 714/30).

Czas pracy w przemyśle i handlu.

Art. 1. Przepisy o wynagrodzenie za godziny nadliczbowe pracy w myśl ustawy z 18 grudnia 1919 Dz. U. R. P. Nr. 2 z r. 1920 nie mają zastosowania do pracowników umysłowych Kasy Chorych. (O. z 18. XII. 1930 Rw. 1252/30).

Art. 16. Jeżeli w zakładzie handlowym normalny czas pracy wynosi siedem godzin, to za pracę, dodatkową o jedną godzinę dłużej dziennie pracownik może żądać wynagrodzenia w myśl §§ 1151 i 1152 uc. w stosunku do swej płacy, a nie w myśl art. 16 ustawy z 18 grudnia 1919 Dz. U. R. P. z r. 1920, poz. 7 w podwyższonej wysokości. (O. z 18. II. 1931 Rw. 2552/30).

Art. 16. Pracownik mojżeszowego wyznania, któremu na własne żądanie zezwolono na pracę w niedzielę i święta ustawowe zamiast w soboty i święta żydowskie, nie ma prawa do wynagrodzenia dodatkowego za pracę w niedzielę i święta. (0. z 4. XI. 1930)

Dr. Włodzimierz Dbiałowski,
Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO.
(B. ZABÓR PRUSKI)

Kodeks cywilny.

§ 125. Zatajenie pewnej okoliczności może uchodzić za podstępne świadczenie jedynie wówczas, gdy w myśl zasad uczciwości i zaufania w obrocie oraz ze względu na szczególne stosunki między stronami wyjawienie owej okoliczności było obowiązkiem strony, która zataiła, i gdy wyłącznie dokonane zatajenie skłoniło stronę drugą do zawarcia umowy. (5. 12. 30. 307/30).

§ 182. Wskutek decyzji władzy administracyjnej, odmawiającej ostatecznie zezwolenia na przewłaszczenie nieruchomości, losy zawartego kontraktu kupna — sprzedaży są te same, co każdej innej umowy, której skuteczność zależała od zgody osoby trzeciej, gdy zgody tej nie uzyskano. (5. 12. 30. 294/30).

§ 242. Przy przerachowaniu hipoteki, którą w kontrakcie zobowiązał się zapłacić sprzedawca, jest obojętną okoliczność, że przy zastosowaniu odpowiedniej miary przerachowania sprzedawca musiałby zapłacić więcej aniżeli wynosiła cała umówiona cena kupna. (6. 2. 31. 362/30).

§ 315. Oszacowanie osady rentowej, dokonane przez Okręgową Komisję ziemską celem ustalenia ceny odkupu, podlega zaczepieniu w procesie a nie tylko w trybie zażalenia administracyjnego. (16. 1. 31. 349/30).

§ 323. Decyzja władzy administracyjnej, odmawiająca ostatecznie zezwolenia na przewłaszczenie nieruchomości, powoduje dla stron, które umowę kupna — sprzedaży zawarły, skutki, określone w § 323 k. c. (5. 12. 30. 307/30).

§ 326. Prawomocny wyrok, zasądzający sprzedawcę na przewłaszczenie kupującemu sprzedanej nieruchomości za równoczesną zapłatą przez kupującego oznaczonej ceny kupna, nie jest dla sprze-

dawcy przeszkodą ani do wystąpienia przeciw kupującemu ze skargą o zapłatę ceny kupna ani do odstąpienia od umowy w myśl przepisu § 326 k. c. (20. 2. 31. 395/30).

§ 415. Postanowienie w kontrakcie kupna — sprzedaży nieruchomości, że kupujący przejmuje hipotekę w policzeniu na cenę kupna, należy uważać za przejęcie także odpowiedzialności osobistej za dług, chyba że z innych postanowień umowy lub z towarzyszących jej okoliczności niewątpliwie wynika wola stron pozostawienia odpowiedzialności osobistej przy sprzedawcy. (6. 2. 31. 362/30).

§ 760. Zasądzenie pozwanego na płacenie renty co miesiąc, zamiast co trzy miesiące naprzód, jest dla pozwanego korzystne i nie może uzasadnić rewizji. (6. 2. 31. 373/30).

§ 2213. Wykonawca testamentu, którego zarządu nie ograniczono do poszczególnych przedmiotów, jest do skargi biernie legitymowany, bez względu na to, czy objął spadek rzeczywiście w posiadanie. (16. 1. 31. 349/30).

Niem. ustawa z dn. 30 maja 1908 o umowie o ubezpieczenie.

§ 38. Nieuiszczenie opłat ubocznych, które wraz z premją należało zapłacić przy wykupie polisy, zwalnia ubezpieczającego od obowiązku odszkodowania tylko wówczas, gdy w umowie nieuiszczenie opłaty ubocznej uznano za część premji (23. 1. 31. 354/30).

Ustawa z dnia 2 marca 1923. (Dz. U. poz. 154/23).

Art. 4. Konfiskata weksła, orzeczona na zasadzie tego przepisu, przenosi na Skarb Państwa nie tylko własność samego weksła jako dokumentu lecz także wynikającą z niego wierzytelność wekslową, o ile rzeczywiście wierzytelność ta przysługiwała osobie, w której posiadaniu weksel uległ konfiskacie. (20. 3. 31. 414/30).

Ustawa z dnia 11 grudnia 1923 o zaopatrzeniu emerytalnem funk. państw. i zawod. wojsk. (Dz. U. poz. 46/24).

Art. 12. Funkcjonariuszowi kolejowemu, mianowanemu w górnośląskiej części Województwa Śląskiego do odwołania, należy się zaopatrzenie emerytalne, jeśli z jednej z przyczyn, wymienionych w art. 9 p. 2 stał się trwale niezdolny do służby i utracił ponadto zdolność do pracy zarobkowej. (21. 11. 30. 286/30).

Ustawa z dnia 15 lipca 1925 o państwowym podatku przemysłowym
(Dz. Ust. poz. 550/25).

Art. 95. Ruchomości, które nie są własnością przedsiębiorcy, nie podlegają zajęciu z powodu zaległego podatku przemysłowego, chociaż znajdują się w przedsiębiorstwie, tym podatkiem obłożone. (27. 3. 31. 432/30).

Traktat Wersalski.

Art. 256. Udział w spółce z ograniczoną poręką nie jest położony w miejscu zamieszkania spółnika lecz w miejscu siedziby spółki, gdyż z natury rzeczy prawa spółnika tylko tam mogą być wykonywane. (27. 2. 31. 390/30).

Rozporządzenie o przerachowaniu zobowiązań pryw.-prawnych.

§ 47. Uchwała zapadła w postępowaniu niespornem nie ustala prawomocnie należności przerachowanej sumy. (6. 2. 31. 364/30)

Ustawa o postępowaniu cywilnem.

§ 10. Wyrok Sądu Apelacyjnego nie podlega zaskarżeniu z tej przyczyny, że Sąd ten niesłusznie odrzucił ekscepcję niewłaściwości sądu i uznał za właściwy do rozpoznania sprawy sąd okręgowy zamiast sądu grodzkiego. (30. 1. 31. 369/30).

§ 268. Sprostowanie skargi w ten sposób, że w miejsce „Magistratu miasta...” wskazuje się jako powódkę „Gminę miasta...” nie jest zmianą skargi lecz jedynie należytem oznaczeniem strony powodowej, pierwotnie błędnie podanej i może nastąpić także w postępowaniu odwoławczem. (13. 2. 31. 380/30).

§ 286. Zasada swobodnej oceny wyników rozprawy i przeprowadzonych dowodów dopuszcza ustalenia faktów jako prawdziwych mimo braku dowodów bezpośrednich jeśli stwierdzone poszlaki sąd uzna za przekonujące. (6. 2. 31. 373/30).

§ 600. Przedmiotem postępowania w myśl tego przepisu mogą być zarzuty, przytoczone w postępowaniu wekslowem, tylko o tyle, o ile pozwany nie mógł ich wykazać środkami dowodowymi, dopuszczalnymi w postępowaniu wekslowem. (20. 3. 31. 414/30).

§ 945. Wierzyciel, do rąk którego w celu zapobieżenia wykonania aresztu dłużnik złożył opiewającą na marki bankową książeczkę depozytową z zastrzeżeniem, że bez zgody dłużnika wierzycielowi nie wolno depozytem rozporządzać, nie odpowiada za dewaluację, chociaż się okaże, iż od samego początku brak był warunków zarządzenia aresztu. (6. 2. 31. 374/30).

Wojciech Trampler,
Prokurator Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO
NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO

I. POSTĘPOWANIE PRZED WŁADZAMI ADMINISTRACYJNEMI.

90. Jeżeli, na skutek podania strony o wznowienie postępowania, władza przedsięwzięcie czynności urzędowe, świadczące o wznowieniu, odmowa — z uwagi na prawomocność poprzedniego orzeczenia — ponownego rozstrzygnięcia sprawy przy uwzględnieniu ustaleń wznowionego postępowania, stanowi istotną wadliwość w rozumieniu art. 19 ustawy o N. T. A. (17. I. 1931 r. L. Rej. 2193/29).

91. Zasada prawna, uchwalona przez komplet orzekający wraz z wyrokiem, nie może być utożsamiana z zapatrywaniem, o których mówi art. 5 ustawy o N. T. A. poz. 400 Dz. Ust. z r. 1926. (4. III. 1931 r. L. Rej. 1401/28).

II. SPRAWY URZĘDNICZE.

1. Prawa i obowiązki służbowe.

92. Podjęcie przez władze kolejowe polskie postępowania dyscyplinarnego, wdrożonego przez władze b. państwa zaborczego przejętemu do służby kolejowej polskiej funkcjonariuszowi — nawet w wypadku zupełnego uniewinnienia od oskarżenia — nie uprawnia go do żądania od władzy polskiej przywrócenia i realizacji tych jego uprawnień służbowych, które przysługiwały mu w służbie b. państwa zaborczego, a których w związku z wdrożeniem postępowania dyscyplinarnego w służbie tegoż państwa był pozbawiony. (31. I. 1931 r. L. Rej. 2531/29).

2. Uposażenie.

93. Pobory, przywiązane do stopnia porucznika należą się dopiero po otrzymaniu awansu na ten stopień, a nie z chwilą przesłużenia dwóch lat w stopniu podporucznika, przewidzianego w art. i prawach oficerów Wojska Polskiego (Dz. U. R. P. poz. 256). (17. IV. 1930 r. L. Rej. 1327/28).

94. Nauczyciel Instytutu Teologicznego, mający prawa profesora gimnazjalnego, od chwili wejścia w życie Konkordatu ma prawo na mocy przepisu zał. A. do Konkordatu żądać wymiaru uposażenia według art. 107 ustawy uposażeniowej z dn. 9 października 1923 r. dz. ust. poz. 924, a mianowicie zaliczenia do grupy i szczebla uposażenia poprzedniej pracy nauczycielskiej przed zamianowaniem na stanowisko nauczyciela Instytutu Teologicznego. (28. XI. 1930 r. L. Rej. 787/29).

95. W wypadku zwolnienia wojskowego od oskarżenia za czyny, które posłużyły za podstawę do zawieszenia go w czynnościach, a zasądzenia natomiast na karę aresztu za czyny, dokonane po zawieszeniu w czynnościach w czasie postępowania sądowego, przysługuje wojskowemu prawo do otrzymania reszty zatrzymanego na zasadzie art. 82 ustawy z dn. 9 października 1923 r. poz. 924 dz. ust. uposażenia. (29. XI. 1930 r. L. Rej. 5148/28).

96. Sędzia Sądu okręgowego, który przed nominacją na to stanowisko już posiadał uposażenie grupy B, będąc zaliczony do tej grupy na mocy § 1 ust. 21 ustawy uposażeniowej sędziowskiej z d. 5 grudnia 1923 r. Dz. U. R. P. poz. 1107, jako podprokurator przy sądzie okręgowym po upływie 10 lat służby lub pracy zawodowej, nie jest wyłączony od dobrodziejstw przepisu punktu 2 § 1 art. 16 powyższej ustawy, polecającego w celu oznaczenia szczebla w grupie B. zaliczyć czas poprzedniej służby lub pracy zawodowej w dwóch szóstych częściach. (22. I. 1931 r. L. Rej. 3544/29).

97. Przy wymiarze uposażenia sędziów i prokuratorów, przechodzących na te stanowiska z administracyjnej służby w zarządzie wymiaru sprawiedliwości w czasie po 1-ym X. 1923 r. a przed 1. I. 1929 r. t. j. przed zakończeniem okresu organizacji jednolitego Sądownictwa — mają zastosowanie przepisy przejściowe ustawy uposażeniowej z 5. XII. 1923 r. poz. 1107 dz. ust. a nie przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z d. 26. III. 1924 r. poz. 321 dz. ust., wydanego na podstawie art. 13 powołanej ustawy. (31. I. 1931 r. L. Rej. 2695/29).

98. Inspektor pracy względnie delegowany przez niego urzędnik nie są członkami Komisji rozjemczej w rozumieniu ust. 1 art. 10 i 15 ustawy z dn. 1. VIII. 1919 dz. u. poz. 394 i zgodnie z przepisem § 1 ust. 1 rozp. Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dn. 9. VI. 1925 dz. u. poz. 444 nie mają prawa do pobierania djet. (23. IX. 1930 r. L. Rej. 4765/28).

3. *Emerytury i zaopatrzenia.*

99. Władza nie ma prawa w drodze administracyjnej żądać od emeryta w wypadku, przewidzianym w art. 25 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. poz. 46 z 1924), zwrotu nadebranego uposażenia emerytalnego, jeżeli wytoczone przez władzę przeciwko powyższemu emerytowi powództwo o odszkodowanie z tego tytułu zostało prawomocnymi wyrokami sądowymi uznane merytorycznie za nieuzasadnione. (7. I. 1931 r. L. Rej. 1118/29).

100. Art. 12 ustawy emerytalnej z 11 grudnia 1923 r. (poz. 46/24 Dz. Ust.) ma zastosowanie także do wdowy i sierot pozostałych po funkcjonariuszu, zmarłym wskutek wypadku, wymienionego w art. 9 p. 2 tejże ustawy. (26. XI. 1929 r. L. Rej. 3945/27).

101. Jako „rzeczywistą” służbę wojskową w rozumieniu art. 108 ustawy emerytalnej grudniowej, należy uważać wogóle służbę policzalną do emerytury wojskowych zawodowych b. państw zaborczych, zgodnie z przepisami odnośnych ustaw emerytalnych, obowiązujących w danym państwie zaborczem. 18. XII. 1930 r. L. Rej. 103/29).

III. SPRAWY SKARBOWE.

1. *Należytości i opłaty państwowe.*

102. Cechą charakterystyczną stosunku służbowego, o którym mówi art. 137 p. 9 względnie art. 91 p. 1 ustawy o opłatach stemplowych z 1 lipca 1926 roku Dz. Ust. poz. 570, jest przedewszystkiem swoista zależność osobista pracownika od służbodawcy. (30. I. 1931 r. L. Rej. 4242/28).

103. Jeśli oddzielnymi pismami przeniesiono własność nieruchomości, stanowiącej gospodarstwo rolne, tudzież ruchomości, stanowiących jego przynależność z przeznaczenia, nie ma zastosowania przepis o szacunku prawnym, zawarty w art. 12 ustęp 3 zdanie 1 ustawy z 1. 7. 1926 o opłatach stemplowych poz. 570 Dz. Ust. (19. XII. 1930 r. L. Rej. 4384/28).

104. Niema niedopuszczalnego wkroczenia władzy nadzorczej w kwestji wymiaru podatku spadkowego, jeśli strona poza odwołaniem żąda wkroczenia władzy z urzędu z powodu uskutecznienia wymiaru z zastrzeżeniem wymiaru dodatkowego, a władza, w załatwieniu tego żądania, uchyla cały wymiar. (26. II. 1931 r. L. Rej. 1463/28).

2. *Podatek dochodowy.*

105. Warunkiem zwolnienia od podatku dochodowego, na zasadzie § 40 p. 2 względnie 3 rozporządzenia z 14 maja 1921 poz. 298 Dz. Ust. wynagrodzeń na koszty służbowe (wydatków służbowych) jest wykazanie, że wynagrodzenia te były zgóry przeznaczone na pokrycie rzeczonych kosztów. (6. X. 1930 r. L. Rej. 1821/28).

106. Na obszarze obowiązywania Kodeksu Napoleona nie ma znaczenia dla ustalenia obowiązku podatkowego z art. 1 p. 4 ustawy o państwowym podatku dochodowym okoliczność czy spadkobiercy objęli spadek, jeżeli nie zachodzą warunki do uznania tego spadku za wakujący w myśl art. 811 K. C. (19. XI. 1930 r. L. Rej. 4137/28).

107. Dla kwestji zastosowania ograniczenia z art. 21 ust. 3 Ustawy o pod. doch. (Dz. Ust. poz. 411 ex 25) nie jest istotnem, że wydatek na wynagrodzenia i pensje wspomnianych tam osób, jest na mocy umowy zwracany płatniczce przez osobę trzecią. (30. I. 1931 r. L. Rej. 3238/28).

108. a) Sumy, przeznaczone na umorzenie długów obligacyjnych, uważa się za zyski bilansowe (art. 21 ustęp 2 ustawy o państwowym podatku dochodowym poz. 411 Dz. Ust. z 1925 r.) także w przedsiębiorstwach koncesyjnych.

b) Opłaty do Kasy Chorych, ciężące z mocy ustawy na pracownikach, a uiszczone przez służbodawcę za personel, należą do kosztów, potrącalnych w myśl art. 6 ustęp 1 ustawy o państwowym podatku dochodowym (poz. 411 Dz. Ust. z 1925 r.). (18. II. 1931 r. L. Rej. 4135/28, 4136/23, 350/30).

3. Podatek majątkowy.

109. Przejście akcji niemieckiej Spółki Akcyjnej, działającej na obszarze Państwa Polskiego, w posiadanie obywateli polskich przy zmianie firmy i przeniesieniu siedziby do Polski na zasadzie ustawy likwidacyjnej, nie uważa się za nabycie majątku za akcje w myśl § 14 ust. II rozporządzenia II Ministra Skarbu do ustawy o podatku majątkowym. (17. I. 1931 r. L. Rej. 4820/28).

4. Podatek przemysłowy.

110. Ulga z art. 7a ustawy z dnia 15. 7. 1925 poz. 550 Dz. Ust. nie przysługuje dla części obrotu, osiągniętej ze sprzedaży surowca, niewydzielonemu z ogólnej administracji na podstawie Rozporz. Prezydenta R. P. z dnia 17. 3. 1927 poz. 195 Dz. Ust., państwowemu zakładowi przemysłowemu, który przerabia surowiec na wytwory, zużywane wyłącznie na potrzeby Państwa. (5. XI. 1930 r. L. Rej. 3540/28).

111. Hurtowa sprzedaż spirytusu, skażonego ogólnym środkiem skażenia, oraz rozlewania tegoż, prowadzona na podstawie specjalnego pozwolenia władz skarbowych przy zakładzie skażenia spirytusu stanowi oddzielny zakład handlowy w rozumieniu art. 11 ustawy o państwowym podatku przemysłowym z dnia 15 lipca 1925 r. poz. 550 Dz. Ust. (10. XII. 1930 r. L. Rej. 3283/28).

112. Papierówka (drewno na celulozę) nie jest surowcem w rozumieniu art. 7 lit. b ustawy z dnia 15 lipca 1925 poz. 550 Dz. U. (2. III. 1931 r. L. Rej. 456/29).

113. a) Nie jest surowcem w rozumieniu art. 7 lit. b ustawy z dnia 15 lipca 1925 poz. 550 Dz. Ust. drzewo kopalniane, podkłady, słupy telegraficzne i deski.

b) Jest surowcem w rozumieniu powołanego wyżej przepisu drzewo kłocowe okorowane, przeznaczone do przetarcia w tartaku. (2. III. 1931 r. L. Rej. 1620/29).

114. Przez słowa „Obligacje emitowane” przez związki samorządowe, instytucje kredytowe tudzież przedsiębiorstwa przemysłowe użyte w art. 1 ustawy z dnia 20 lipca 1925 r. poz. 564 Dz. Ust. nie należy rozumieć listów zastawnych Towarzystwa Kredytowego Przemysłu Polskiego w Warszawie. (14. I. 1931 r. L. Rej. 78/29).

5. Podatki i opłaty samorządowe.

115. Zawarta w § 18 rozporządzenia wykonawczego Wojewody Śląskiego z 7. VII. 1924 (Dz. Ust. śl. poz. 56) DO ustawy śląskiej o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. Ust. śl. poz. 30 ex 1926) wykładnia pojęcia „w wyjątkowych wypadkach” (art. 16 p. 2 pow. ustawy) nie sprzeciwia się pojęciu tego określenia w jego naturalnem, powszechnie przyjętem znaczeniu. (13. I. 1931 r. L. Rej. 2852/30).

116. Przepisy art. 29 i 30 ustawy z 10 grudnia 1920 r. (poz. 32 Dz. Ust. z 1921 r.) o budowie i utrzymaniu dróg publicznych nie odnoszą się do tych „opłacających podatki bezpośrednio”, którzy nie są jednocześnie mieszkańcami gminy w rozumieniu ustawy sądowego postępowania cywilnego. (13. XII. 1930 r. L. Rej. 4839/28).

117. Wprowadzony w drodze rozporządzenia policyjnego system czyszczenia ulic w mieście Bydgoszczy przez t. zw. Tabor Miejski jest urządzeniem komunalnem w rozumieniu art. 27 ust. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych g 11. VIII. 1923 (Dz. Ust. poz. 747), z którego korzystają wszyscy właściciele nieruchomości, położonych przy ulicach, placach itd. przez ten tabor oczyszczanych, a w konsekwencji obowiązani są do ponoszenia opłat w cytowanym wyżej artykule przewidzianych. (20. II. 1931 r. L. Rej. 1631/29).

118. Do pobrania komunalnego dodatku do państwowego podatku dochodowego według art. 24 ust. 2 ustawy o podatku dochodowym (Dz. Ust. poz. 411 ex 1925) ma prawo ta gmina wzgl. ten powiatowy związek komunalny, na którego obszarze znajduje się miejsce opodatkowania płatnika państwowym podatkiem dochodowym (art. 30 pow. ustawy). (6. III. 1931 r. L. Rej. 6505/29).

IV. OBYWATELSTWO.

119. Unieważnienie zaświadczenia obywatelstwa, wydanego w chwili, kiedy nie obowiązywał jeszcze względnie nie był jeszcze ogłoszony żaden przepis prawny, normujący kwestję, komu służy obywatelstwo polskie, bez równoczesnego ustalenia, że dana osoba nie jest według obowiązującego prawa obywatelem polskim, jest naruszeniem form postępowania ze szkodą dla danej osoby. (14. I. 1931 r. L. Rej. 3281/29).

V. SPRAWY ROLNE.

1. Przewłaszczenia.

120. Po wejściu w życie rozp. Prez. Rz. z 22 marca 1928 poz. 341 Dz. Ust. nie jest wadliwością postępowania, jeżeli władza, odmawiając zezwolenia na przewłaszczenie nieruchomości fabrycznych i miejskich w b. dzielnicy pruskiej, powołała się jedynie na podstawę prawną (5. II. 1931 r. L. Rej. 4190/29).

2. Reforma rolna.

121. Nieskorzystanie przez drobnego dzierżawcę, chronionego przepisami ustawy z 31 lipca 1924 poz. 741 Dz. Ust., z przywileju, przewidzianego w art. 22 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 19 listopada 1927 poz. 909 Dz. Ust., nie powoduje samo przez się rozwiązania takiej dzierżawy. (12. III. 1931 r. L. Rej. 6521/29).

3. Sprawy serwitutowe.

122. Pojęcie „wszyscy zainteresowani” w rozumieniu art. 44 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 1 lutego 1927 poz. 74 Dz. Ust. nie zawsze jest równoznaczne z pojęciem „wszyscy serwitutanci”. (9. II. 1931 r. L. Rej. 3335/29).

VI. SZKOLNICWO.

123. Podatek obrotowy, pobierany na zasadzie art. 4 i 5 ustawy z 14. V. 1923 (Dz. Ust. poz. 412) od przychodu brutto przedsiębiorstwa, nie może być jedną z podstaw rozdziału na ojców rodzin świadczeń na rzecz szkoły według części II tyt. 12 §§ 29, 31 i 34 pruskiego powszechnego prawa krajowego. (17. XII. 1930 r. L. Rej. 1317/29).

VII. UBEZPIECZENIA.

124. W przedsiębiorstwach, obejmujących kilka zakładów, położonych w różnych miejscach, obowiązek ubezpieczenia od wypadków pracowników z tytułu używania kotłów parowych lub mo-

torów w jednym z tych zakładów, nie rozciąga się na pracowników tego samego przedsiębiorstwa, zatrudnionych w innym zakładzie, nie używającym kotłów parowych lub motorów. (11. II. 1931 r. L. Rej. 329/29).

125. Z chwilą wejścia w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 listopada 1927 poz. 911 Dz. Ust. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych odzyskał ustęp 1 art. 1 ustawy z 18 lipca 1924 poz. 650 Dz. Ust. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia swe pierwotne brzmienie, zmienione poprzednio nowelą z 28 października 1925 poz. 863 Dz. Ust. (18. II. 1931 r. L. Rej. 432/29).

VIII. OPIEKA NAD UBOGIMI.

126. Właściwy związek dla ubogich nie jest obowiązany ponosić kosztów leczenia korygendki w czasie odbywania kary policyjnej w zakładzie poprawczym nawet w wypadku leczenia korygendki poza tym zakładem. (16. I. 1931 r. L. Rej. 993/29).

127. Dla zwrotu kosztów utrzymania ubogich w zakładach publicznych b. dzielnicy pruskiej miarodajne są w myśl rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 30. VI. 1925 (Dz. Ust. poz. 480) najniższe ustanowione dla danego zakładu stawki. (4. II. 1931 r. L. Rej. 2602/29).

128. Pojęcie małżeństwa rozdzielonego w rozumieniu przepisu art. 8 ust. 2 pkt. d. ustawy z dnia 16 sierpnia 1923 r. o opiece społecznej (Dz. Ust. poz. 726) obejmuje wszelkie wypadki trwałego rozdzielenia wspólnego pożycia rodziców dziecka, wobec czego dziecko poniżej lat 16, pozostałe przy matce, w razie powołania ojca na wojnę, z której tenże nie wrócił, nabywa prawo do trwałej opieki ze strony tej gminy, w której matka jego przebywa conajmniej rok. (18. II. 1931 r. L. Rej. 4970/29).

IX. OCHRONA PRACY.

129. Przepis pkt. 13. załącznika 2 do rozporządzenia Min. Pr. i O. Sp. z d. 29 lipca 1925 r. o spisie robót wzbronionych młodocianym i kobietom (D. U. poz. 558) dopuszcza zatrudnianie kobiet przy składaniu i rozrzucaaniu przedmiotów z ołowiu względnie ze związków ołowianych nie tylko w drukarniach, lecz i w innych zakładach. (2. XII. 1930 r. L. Rej. 4713/28).

130. Osoba zatrudniona w zakładzie pracy, dla której nakaz inspektora pracy, dotyczący usunięcia stwierdzonych w danym zakładzie uchybień, powoduje pośrednio konieczność zaniechania wykonywanych przez nią w tym zakładzie czynności, nie ma legity-

macji do wniesienia odwołania od tego nakazu w toku instancyj, przewidzianych art. 10, 11 i 13 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 lipca 1927 r. o inspekcji pracy (Dz. Ust. poz. 590). (13. II. 1931 r. L. Rej. 4018/29).

X. SPRAWY INWALIDZKIE.

131. Orzekanie w trybie, przewidzianym przepisem ustępu trzeciego art. 7 ustawy inwalidzkiej, obejmuje — w razie stwierdzenia u badanego tego samego co poprzednio cierpienia — tylko kwestję stanu zdrowia inwalidy i procentu utraty zdolności zarobkowej. (29. XI. 1930 r. L. Rej. 1325/27).

132. W wypadku gdy orzeczenie władzy, decydującej o warunkach do zaopatrzenia inwalidzkiego, zastrzega ponowne badanie inwalidy w oznaczonym okresie czasu, władza orzekająca na podstawie tego ponownego badania, o ile stwierdza u danej osoby to samo cierpienie, wiązaną jest orzeczeniem poprzednim w części dotyczącej uznania związku przyczynowego cierpienia ze służbą wojskową. (29. XI. 1930 r. L. Rej. 2213/27).

XI. LIKWIDACJA MIENIA B. ROSYJSKICH OSÓB PRAWNYCH.

133. W myśl §§ 1 i 2 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 8 czerwca 1927 r. o dodatkowej rejestracji listów zastawnych b. rosyjskich banków ziemskich Petersbursko-Tulskiego, Moskiewskiego, Kijowskiego, Połtawskiego, oraz obligacji b. Żytomierskiego Towarzystwa Kredytowego Miejskiego, jak również imiennych pokwitowań instytucyj kredytowych i innych instytucyj państwowych i prywatnych na zdeponowane wyżej wymienione listy zastawne i obligacje (Dz. Ust. poz. 486) do rejestracji winny być przedkładane oryginalne pokwitowania oznaczonych instytucyj a nie odpisy tychże, chociażby nawet były zaświadczone notarialnie. (12. XII. 1930 r. L. Rej. 532/29).

134. Zgłoszenia praw i roszczeń do b. ros. osób prawnych, dokonane w innych instytucjach przed powstaniem Komitetu Likwidacyjnego do spraw b. ros. osób prawnych, o ile rzeczzone prawa i roszczenia nie zostały ujawnione hipotecznie albo zabezpieczone w drodze zastawu lub zakazu na nieruchomościach wymienionych osób prawnych, nie może być uważane za równoznaczne ze zgłoszeniem w rozumieniu art. 9 ust. 1 roz. Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 22 marca 1928 r. o likwidacji mienia b. ros. osób prawnych (D. U. poz. 377). (7. I. 1931 r. L. Rej. 4686/29).

XII. RÓŻNE.

135. Przez zesłanie na osiedlenie w rozumieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o zaopatrzeniu byłych skazańców politycznych (poz. 245 Dz. Ust.) należy rozumieć także administracyjne zesłanie, przewidziane w ustawach rosyjskich. (22. XI. 1930 r. L. Rej. 1161/29).

136. Zawarty w art. 12 ustawy o zakwaterowaniu wojska w czasie pokoju z 15 lipca 1925 r. Dz. Ust. poz. 681 obowiązek gminy do wynajęcia nieruchomości celem dostarczania oficerom i żonatym podoficerom pomieszczeń kwaterunkowych obejmuje również i podnajem. (9. I. 1931 r. L. Rej. 5065/29).

137. Nabywca apteki wiejskiej na terenie Województwa wołyńskiego, o ile nie posiada wykształcenia farmaceutycznego, potrzebuje w myśl przepisów rosyjskich ustawy lekarskiej (wydanie z 1902 r.) zezwolenia władzy na nabycie tejże apteki. (22. XI. 1930 r. L. Rej. 4286/28).

138. Kwestja, czy dwa obszary polowania, wchodzące pod uwagę celem połączenia w myśl art. 10 rozp. Prez. R. P. z 3 grudnia 1927 (Dz. U. poz. 934) o prawie łowieckiem tworzą „obszar ciągłej powierzchni”, oceniona być winna ze stanowiska fizycznej możliwości przechodzenia w celach łowieckich z jednego obszaru na drugi bez przekroczenia innych gruntów. (31. XII. 1930 r. L. Rej. 308/29).

139. Przepisy, dotyczące rozmiarów niezabudowanej przestrzeni, przeznaczonej na podwórze w rozporządzeniu b. Rady Administracyjnej b. Królestwa Polskiego 6 lipca 1858 r. (Zb. Przep. Adm. b. Kr. Pol. cz. I t. II wyd. 1866 r.), utraciły moc obowiązującą wobec odmiennego uregulowania tej kwestji w art. 176 i 177 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli (Dz. Ust. poz. 202) (20. II. 1931 r. L. Rej. 4064/29).

Dr. Włodzimierz Orski.

Prezes Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

ORZECZNICTWO MIESZANEGO TRYBUNAŁU ROZJEMCZEGO POLSKO-NIEMIECKIEGO.

II. Zasady właściwości.

80. Zły stan finansowy pozwanego i oznaki bliskiej niewypłacalności nie są okolicznościami uzasadniającymi wydanie zarządzeń zabezpieczających przewidzianych art. 44 regulaminu M. T. R. (1. V. 30. Deutsche Bank (Steigert)).

V. Umowy.

81. Miasto Nakło udzieliło umową z dnia 11 maja 1881 r. niemieckiej spółce akcyjnej koncesji na wybudowanie i eksploatację gazowni w Nakle. Według umowy koncesyjnej koncesjonariuszka miała obowiązek utrzymywać gazownię stale w doskonałym stanie. Gdyby koncesjonariuszka obowiązkowi temu zadość nie uczyniła, miało Miasto prawo wezwać ją do naprawy stwierdzonych braków, a w razie nieusunięcia tychże w oznaczonym czasokresie, wykonać roboty potrzebne na koszt koncesjonariuszki i kwoty na ten cel potrzebne ściągnąć w drodze administracyjnej. Gdyby zaś kosztów tych nie można ściągnąć miało Miasto prawo wejść w posiadanie fabryki.

W lipcu 1923 r. zażądało Miasto, opierając się na sprawozdaniu biegłego, stwierdzającym zły stan gazowni, budowy nowego pieca o sześciu retortach w przeciągu jednego miesiąca. Żądania tego koncesjonariuszka nie wykonała, zawiadomiła jednak Miasto w oznaczonym czasokresie, że do niego się zastosuje i że wydała odpowiednie zamówienia. Miasto zażądało wówczas wpłaty zaliczki w terminie do 12 września 1923 r., a kiedy zaliczka ta nie wpłynęła, wzięła gazownię w posiadanie.

Koncesjonariuszka wytoczyła skargę o odszkodowanie przed M. T. R., który orzekł, że Miasto postąpiło niezgodnie z umową koncesyjną, gdyż sprawozdanie nie było sporządzone przez rzeczoznawców w niej przewidzianych, i że koncesjonariuszka zadośćuczyniła zobowiązaniom swoim zamawiając w należyтым czasie potrzebne materiały.

Stosując § 361 Tytułu V Pruskiego ogólnego prawa krajowego uznał M. T. R. umowę koncesyjną za rozwiązaną z winy Miasta i zasądził na odszkodowanie obliczone przez biegłego ustanowionego przez M. T. R. (11. III. 30. — A. G. W. E. A.) (Miasto Nakło).

82. M. T. R. jest właściwy do rozpoznawania na mocy art. 304 Traktatu Wersalskiego sporów z umów zawartych przed wejściem w życie tego Traktatu, w których jedna ze stron jest niemiecka, a druga wykaże się w procesie obywatelstwem polskim. (13. III. 30. — Briggs Treres et Co (Deutsche Bank)).

83. Skarga regresowa posiadacza czeku niewykupionego przez trasata przeciwko wystawcy ulega według niemieckiej ustawy czekowej przedawnieniu w przeciągu 3 miesięcy, skarga z czeku oparta na niesłusznem wzbogaceniu w 6 miesięcy. Po upływie terminów tych nie można skarżyć wystawcy z tytułu niesłusznego wzbogacenia opartego na kodeksie cywilnym. (13. III. 30. — Briggs Treses et Co c/a Deutsche Bank).

Adw. Stefan Dembiński (Poznań).

B. Inne sprawy sądowe

Z DZIAŁALNOŚCI ZRZESZENIA SĘDZIÓW I PROKURATORÓW R. P.

Ostatnie zgromadzenie walne Zrzeszenia Sędziów i Prokuratorów, które odbyło się w Warszawie 28 i 29 marca b. r., wywołało duże zainteresowanie wśród członków korporacji. Zjazd był bardzo liczny i zgromadził przedstawicieli wszystkich prawie ośrodków sądowych.

W szerokiej dyskusji poruszono wiele aktualnych tematów w dziedzinie zadań i celów Zrzeszenia tudzież środków, zmierzających do ich urzeczywistnienia. Tłem, na którym omawiano powyższe zagadnienia, było sprawozdanie roczne ustępującego zarządu oraz program dalszych poczynań na przyszłość.

Na pierwszy plan wysunięto pracę w kierunku utrzymania sądownictwa na wysokim poziomie etycznym, dającym gwarancje należytego wypełniania zadań, do których jest powołane. Wskazywano odnośne przepisy statutu Zrzeszenia, wkładające na korporację obowiązek szerzenia i podtrzymywania idei godności i niezawisłości sądownictwa, oraz przestrzegania przed objawami jakiegokolwiek serwilizmu w każdej postaci.

Podniesiono także konieczność dalszego rozwoju koleżeńkiej samopomocy pod względem materialnym, w szczególności przez zakładanie w łonie Zrzeszenia kas pożyczkowo-oszczędnościowych, opartych na funduszach, dostarczonych przez samych członków. Zamierzone jest scentralizowanie tej działalności celem racjonalniejszego użycia już zgromadzonych funduszy.

Dotąd założono Kasę Zapomogową na wypadek śmierci oraz utworzono fundusz na uzdrowiska i letniska. Pozatem istnieje w poszczególnych ośrodkach szereg kas pożyczkowych. Jak najszerza działalność w tym kierunku jest nieodzowna z uwagi na niskie uposażenie sędziów, które w wielu wypadkach nie wystarcza na pokrycie najniezbędniejszych potrzeb. W związku z tem zaznaczono, iż projektowana wówczas przez czynniki rządzące redukcja uposażeń funkcjonariuszów państwowych, a w ich liczbie i sędziów, zachwiałaby jeszcze więcej ich egzystencję. Niestety, dodać tu należy, względy te nie zaważyły widocznie na szali, gdyż, jak wiadomo, Rada Ministrów postanowiła cofnąć z dniem 1 maja r. b. dodatek 15-%, który dotąd był wypłacany.

W roku sprawozdawczym Zrzeszenie podjęło ankietę, mającą na celu stwierdzenie faktycznych stosunków, w jakich pracują sędziowie. Wyniki ankiety zostały już częściowo opracowane i po

wykończeniu będą przedstawione czynnikom miarodajnym, jako materiał do podjęcia środków, zmierzających do poprawy sytuacji obecnej.

Zajęto się także udoskonaleniem organizacji Zrzeszenia i w tym celu uchwalono wprowadzenie pewnych zmian w statucie.

W końcu dokonano wyboru członków zarządu na rok następny. Skład zarządu uległ nieznacznym tylko zmianom.

W. Miszewski (Warszawa).